

**Списание
за екология
и горско
стопанство**

Излиза от 1899 г.

ГОРА

2⁰⁰ лв.

3/2007

*Седмица на гората
2-8 април 2007*

НАТУРА 2000:

**Сами избираме дали да се впишем
сред страните с най-запазена природа**

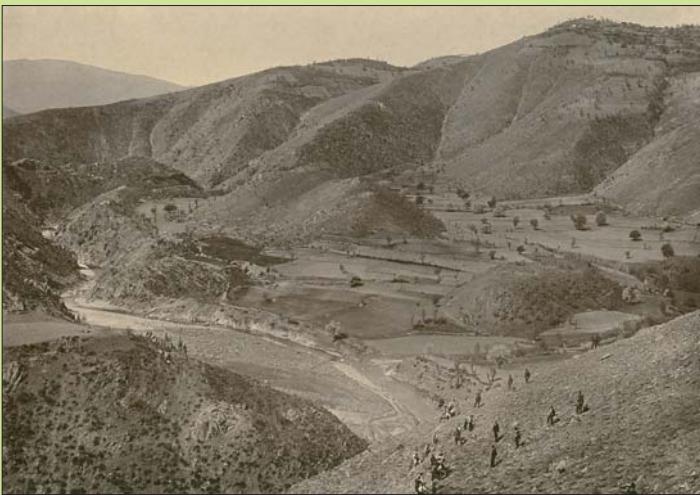
9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

ЗЕЛЕНОТО ПАНАГЮРСКО СЪКРОВИЩЕ

Макар че от онзи декемврийски ден на 1949 г. са минали близо 60 години, всеки в Панагюрище може да ви разкаже като градска легенда как тримата братя Дейкови, копаечки глина край керемидената фабрика „Мерул“, се натъкват на „сервиз“. „Сервиза“ от 9 съда с причудливи форми, граниал в чисто злато след измиването му в реката, братята предават на градската управа. Оттук нататък находката не се задържа дълго нито в града, нито в музеите ни, тя триумфално тръгва по света под името Панагюрското златно съкровище и става символ на страната.

На Панагюрище му отиват символи, защото историята му е такава - много знакова за България. И сред тях са не само имената на героите - като на младата учителка Райна Попгеоргиева, знайна като Райна Княгиня („тя уши байрака, тя му тури знаца „Смърт или свобода“, знаете тази песен“), или на възрожденеца проф. Марин Дринов (пръв председател на Българското книжовно дружество, днес БАН). Тук са и трайните за българското национално самочувствие знаци - местността Оборище, както и самият възрожденски град - център на Четвърти революционен окръг по време на Априлското въстание от 1876 година. Градът изгаря във въстанието в най-буквалния смисъл. Затова след Освобождението е построен заново, върху пепелищата, и през XX в. не може да ни покаже великолепието на възрожденските къщи, каквито имат Жеравна или Копривщица например.

Един от най-страшните порои Мъти вир, край с. Поибрене, през 1925 г., когато се разгръща организираната борба с ерозията

ПАМЕТТА ЗА ПЪРВИТЕ

По-малко обаче се знае за други, не помалко символични исторически събития, които променят облика на града трайно и да се насяваме - завинаги. Чист и спретнат, с действаща икономика, Панагюрище има прекрасни околности, „нарисувани“ в зелено. Днес те се възприемат като отколешна гаденост, но историята раз-

казва за друго...

Според Георги Абдулов, директор на Историческия музей в града, преку данни за действаща горска структура в Панагюрско веднага след Освобождението няма. Но има безброй данни, свързани с поминъка на населението, което в края на XIX в., меко казано, не се отнася добре с горите си. Не е чудно, че в първите десетилетия от XX в. голи и опороени ридове се зънят около града и близките селища - Поибрене, Стрелча, Баня. Архивните снимки, на

Продължава на стр. 6

Един от най-прекрасните символи на Панагюрище е паметникът на Райна Княгиня

През м.г. Държавното лесничейство изгражда пътеката, дълга 2 км, водеща до историческата местност Оборище, където през 1876 г. е обявено Априлското въстание

Учениците преминават по улиците на града за началото на Седмицата на гората през 1928 година

Преживяхме ли преживявката?

Лесовъдите превърнаха България в райска градина, като създадоха близо 15 млн. дка нови гори. За консумацията на плодовете от тази градина през последните години настана голяма бълсканица. На берачите им се услади да пълнят кошници.

Горомелачницата бе пусната от горските закони, сътворени в края на миналия век. Върхът бяха умишлените пожари, за да се печели от овъглените трупове на дървятата. Лавинообразно общините се втурнаха да заграбват гори, които никога не са притежавали. За заменки на горски имоти се изви огромна опашка.

Лесовъдите - същите тези, които спасиха земята на планинска България от ерозия и порои, се оказаха в положение на давещи се.

Най-сетне една сламка им бе подадена. С прите от Парламента промени в реституционния горски закон разграбването на гори ще поспре. В очакване са на спасителен пояс - нов Закон за горите, с който професионално да поемат и правата, и отговорностите за зеленото богатство на страната.

Само за по-малко от 20 години в края на XIX и началото на XX век горите на България са били почти унищожени.

В края на ХХ в. - през 1997 г. - точно преди 10 години, горомелачницата, както казахме, бе пусната. Ще я спрем ли, или ще чакаме още десет години, за да осъзнаем, че преживяваме преживени неща и че горчивият вкус на историята не се променя.

Честита Седмица на гората!

II - 6

4

9

11

12

13

17

20

22

24

26

28

Зеленото Панагюрско съкровище

**Национална екологична мрежа НАТУРА 2000
Сами избираме дали да се впишем сред страните
с най-запазена природа**

Мерки за защита от вредители, болести
и други повреди през 2007 година

Среща по актуални теми

Промени в Закона за реституция на горите

Дортмунд'2007 - ловната столица на Европа.

Съвременни методи за таксация на мечката

**Най-добрите трофеи от организирания ловен туризъм
през 2006 година**

Създаване на нови тополови култури
в Пазарджишко област - стратегически насоки

И Фортуна ще ни помага

Лесовъдът фотограф

Запознанството - четиво с продължение

Автор на корицата
Йордан ДАМЯНОВ

Адрес на редакцията:

София 1303, ул., „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42; 989-55-40/6. 212; 213;
тел./факс: 988-04-15.
<http://www.gorabg-magazine.info>,
E-mail: gora@nug.bg

BIC TTBBBBG22
IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.
Броят е подписан за печат на
21.03.2007 г.
Индекс 20346.
Годишен абонамент - 20.00 лева.
Отделен брой - 2.00 лева.
Отпечатано - „Класик Дизайн“ ЕООД

CONTENTS

- II-6 The green treasure from Panagiuriste
- 4 The National ecological network Natura 2000 - we decide if Bulgaria will be among the countries with the most preserved nature
- 9 Measures against forest pests and diseases in 2007
- 11 Meeting on questions of present interest
- 12 Amendments in the Law on Restitution of Forests
- 13 Dortmund 2007 - The hunting Capital of Europe
- 17 Modern methods for taxation of the Brown bear
- 20 The best trophies from the hunting game in Bulgaria - 2006
- 22 Establishment of new poplar plantations in Pazardjic area - Strategic directions
- 24 Goddess Fortuna will helps us as well
- 26 The forester - photographer
- 28 The acquaintance - to be continued

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@nug.bg

Редактори:
ЕКАТЕРИНА ИЛИЕВА
evropova@abv.bg
(Водещ на броя)

СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
light@nug.bg

Литературен
и рекламен сътрудник:
ЮЛИЯ СЪБЧЕВА

Технически редактор:
инж. ВАЛЕНТИНА ПАНОВА

Фоторепортър:
ЙОРДАН ДАМЯНОВ

Графичен дизайн:
ГЕОРГИ-МОМЧИЛ ПОПОВ

Подробна информация за дейността на Националното управление
по горите може да намерите на Интернет адрес www.nug.bg

НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОГИЧНА

- Г-н Марин, закъсняхме с представянето на българския списък за включване на места в Европейската екологична мрежа Натура 2000? Може ли да се очакват санкции от Брюксел? След официалното предложение ще може ли да се променя обхватът на екологичната мрежа?

- От Министерството на околната среда и водите заявиха, че са поискали отсрочка от Европейската комисия, която са информирали за възникналите вълнения и проблеми. Не ни е известно от Комисията да са постъпили официални забележки за закъснението, но имаше неофициално, тревожно запитване защо се бавим. Аз се радвам, че в Брюксел ще ни оценяват, включително и за това, което сме предложили като минимум. Някой друг ще трябва да доказва с други „научни“ данни, че не 35 % от територията на България е минимумът, както смятаме ние, а 18 %, както реши Министерският съвет.

По отношение на приетите в Европейската екологична мрежа, в момента 20 000 места, слушайте на ревизия към намаляване се отнасят до 2-3 места, което е пренебрежимо малко. Не се е случвало някоя държава да предложи списък и комисията да каже - много сте предложили, въпреки че теоретически е възможно. Преобладаващата практика е Комисията да изиска допълнителни места, когато има „недостатъчност“ на мрежата.

- Противоречиви са мненията за процента на територии в националната мрежа от защитени зони. В дебатите се включиха собственици на земи, политици, природозащитници. Как отговаряте на упречите, че предлагате твърде висок процент, ако никой не ни задължава да бъде такъв?

- Това не е въпрос на политиците, а чисто експертен. Никой първоначално не се е стремял към фиксиран процент, или пък Европейският съюз да е определял и предпоставял. В края на 2002 г. на среща с учени и природозащитници представихме целите на проекта. В резултат на обратната връзка с участниците в края на февруари 2003 г. бяха идентифицирани като приоритетни за проучване 36 % от територията на страната. Това беше близо три пъти повече от предварително замислените от МОСВ, които за своите предвиждания се ориентираха по Проекта „КОРИНЕ Биотопи“.

Всички, които се интересуват от Натура 2000, знаят какъв е сега одобреният от Министерския съвет процент територии в Националната екологична мрежа. На 15 февруари 2007 г. Министерският съвет на Република България взе решение относно мрежата от защитени зони Натура 2000 с близо двумесечно закъснение. Решението беше обнародвано след две седмици - на 2.03.2007. Заради частни инвестиционни интереси почти половината от минималната площ на мрежата е съкратена, включително най-ценните територии по Черноморието и планините. По този начин мрежата Натура 2000 в България ще заеме в най-добрия случай 18 % от територията на страната при предложени 34.5%.

Определянето на процента зависи от природното богатство на страната. Ние държим, че минимумът, необходим за дългосрочното опазване на природата, е 35 %. За предложените проценти трябва да се сравняваме със страните със сходни природни дадености, а не например с Германия, Латвия или Естония, които са предложили по 10-12 %, но имат на територията си по един биогеографски район. Средното за Европа е по 10-12 за биогеограф-

САМИ ИЗБИРАМЕ СРЕД СТРАНИТЕ

ски район, а на територията на България има три. Това прави към тридесет процента. Може би е малко опростенческо, но има нещо вярно, защото например в голяма страна като Германия няма голямо природно разнообразие. А България е на второ място по биоразнообразие след Испания по отношение на сухоземната фауна, ако броим и моретата, и на трето - след Италия.

Изглежда когато текат споровете около процента на защитените зони, малцина си дават сметка, че Натура 2000 е възможност да се подобри имиджът на България - като страна с високо биоразнообразие. Тук е мястото да се спрем на въпроса дали има отношение процентът на територията към количеството на средствата, които в бъдеще ще отпуска Европейският съюз. Досега не е имало, защото средствата, които се очакват сега, са планирани преди да бъдем присъединени. В следващия планов период обаче ще има пряка връзка - който има повече за опазване в Натура, ще получава и повече средства. Дори един от инструментите на Програмата LIFE е коефициентът: население на страната - територия на страната - процент в Натура 2000. Където процентът в Натура е по-голям - там ще се насочват и повече пари. А какво да кажем за имиджа на страната? Сега избираме дали се впишем сред страните с най-запазена природа - като Словения (29%) и Словакия (34%), или като Полша с най-малко - 4 %.

- **На какво се дължат протестите на засегнатите собственици?**

- В голяма степен напрежението и протестите бяха инспирирани. За радост вече има обективен арбитър - инстанция, която независимо ще преценява - Европейската комисия. И ако нещата не се развиват по правилата, Европейската комисия завежда дела срещу държавата в Европейския съд в Люксембург и... ги печели. Мога да кажа, че в обхвата, предложен от вносителите, Национал-

МРЕЖА НАТУРА 2000

Разговаряме със Симеон МАРИН - национален координатор по проекта "Изграждане на мрежата от защитени зони Натура 2000 в България" на Федерацията на природозаштитните сдружения "Зелени Балкани". Проектът подпомага Министерството на околната среда и водите при изграждането на Националната екологична мрежа.

ната екологична мрежа може би в краткосрочен план, ще повлияе негативно на интересите на 5000 собственици на земи, основно по морето, но в същото време ще бъде от полза за над 5 млн. души. Ясно е, че акциите бяха организирани от заинтересовани „бизнесмени“ и „инвеститори“. Негативната кампания в някои ме-

ности. Не трябва да вкарваме хората в заблуджение, че по списък, наготово ще получават някакви пари. Те също трябва да положат усилия. Но това мисля, че важи за всяка една сфера от живота ни. Ще има няколко типа плащания, които може се наложат върху един и същи имот. Тридесетина вида са мерките - едните са по Натура 2000, а други - по агроекологичните плащания и т.н. Ако собственикът трябва да изостави нивата си (трябва да се има предвид, че тези случаи се отнасят до върнати парцели, които се водят „земеделска земя“, а на практика са блато), той получава средства от компенсаторните плащания по Натура 2000. За същата дейност, но ако той сам, доброволно, реши да изостави нивата си в полза на природата, парите ще дойдат от фонда за агроекологични мерки.

- Смятате ли, че хората не бяха достатъчно информирани за Натура?

- Всяка община можеше да разяснява, лесничествата също, както и регионалните инспекции по околната среда и водите. Малко е са-

ДАЛИ ДА СЕ ВПИШЕМ С НАЙ-ЗАПАЗЕНА ПРИРОДА

дии съвсем не бе случайна.

Дебатите за процента са свързани и с разпространеното погрешно мнение, че в мрежата Натура 2000 ще бъде забранено всичко. Много хора ни се обаждат и кротко питат: как ще влизаме в земите си, като ще ги заградите. Учудвам се, че тези хора са дори твърде добронамерени, разговарят с нас човешки, въпреки, че са били заблудени, че достъпът до земите им ще им бъде ограничен.

- Имат ли основание собствениците да се страхуват от строги ограничения и забрани? А какви ще бъдат ползите им?

- В природозаштитата не е прието просташкото, насилиствено налагане на ограничения. Има такъв принцип - да не се прилага забрана, ако тя не се възприема от собственика, от стопанина, по простиата причина, че не може през 100 метра да сложиш пъдар да следи дали стотици и хиляди собственици спазват забраната, т.е. тя е неприложима, ако собствениците не възприемат предписаните мерки. Този подход на съгласуване със собствениците е гарантиран и от закона.

Например ще има разговори, преговори, убеждаване да спазват необходимите режими - например срокове за косене, за да може определен вид, да кажем блатното кокиче, да се възпроизвежда нормално. Като се обясни на фирмите, че ако го косят, след няколко години няма да има какво да събират и предават - те ще се съгласят с ограниченията.

Аз много се съмнявам, че ще има нужда от забрана, която да се налага на собственика насилиствено. Подобни забрани могат да предизвикат по-големи щети. Когато се обясни: това ограничение трябва да се наложи, вие ще получите компенсация, необходимо е да се регистрирате, мисля, че ще има разбиране.

Когато става дума за компенсациите, не трябва да изпадаме в край-

мо да се питаме защо не беше направено, това по закон трябваше да бъде направено. Тези, които бяха задължени да популяризират Натура 2000, се питаха кой трябва да прави разяснителната кампания. Ако същото се получи и с разясняването на възможностите за компенсации, ще дойдат пари, които няма да има кой да получи. Националното управление по горите не направи достатъчно по тази дейност, която всъщност толкова много го засяга. Участието от страна на НУГ се заключаваше до предоставянето на наличната цифрова информация от лесоустройствените проекти и 2 писма, изпратени на регионалните структури и лесничествата, за съдействие. Ние нашите експерти ги задължавахме да се срещнат със специалисти от лесничествата, но повечето от тях не успяха да го направят в задоволителна степен. В същото време ние и на лесничествата изпратихме данни с графика и телефони за връзка с хората, които ще работят при тях, за да могат и те да осъществят контрол върху полевата работа.

Благодаря на лесничествата, които взеха голямо участие, но това бяха не повече от 10-20 % от всичките. До голяма степен го отдавам на факта, че са свръх натоварени, за да отделят време да ходят с нас на терена. Това се възприемаше като едно от многото неща, които са им на главата, и не се е откроило в ежедневието им като по-важна задача.

- Предвижда ли Натура 2000 механизми за финансиране на дейности в горите?

- Основният проблем ще бъде с държавните гори. Ако в режима се възприеме някаква забрана, която противоречи на лесоустройствения проект, например за конкретен тип гора или местообитание, то за това не следва да се получава обезщетение. Приципът е, че държавата не може да бъде компенсирана за нещо, което е

НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОГИЧНА

европейска политика и трябва да бъде прилагано от страните членки.

Това не се отнася за горите частна и общинска собственост. Има мярка за финансиране на компенсации за дейности в горите частна и общинска собственост. Тя обаче все още не е добре разработена. Явно не е имало достатъчен интерес за разработването ѝ. Всякакви дейности, които препоръчват намаляване на постъпленията от горскостопанска дейност - разликата в цената вследствие неприлагането на предвидените по лесоустройствените планове мероприятия за сметка на мерки за опазването на местообитания от Натура 2000, могат да бъдат компенсирани.

При определени условия, свързани с опазването на местообитания, дейности като борба срещу ерозията, пожарите, залесявания, възстановяване на горски хабитати, предпазването на младите насаждения, могат да бъдат финансираны под формата на проекти от оперативна програма „Околна среда“.

- Как ще се осъществяват забраните за определени дейности? Ще бъде ли разработен забранителен режим по отношение на дейности в горите? Дали ще се блокира стопанская дейност в гори, които са защитени зони?

- Държавата ще определя със заповеди забранителните и разрешителните режими във всяка защитена зона от Натура 2000 поотделно. Всички действия в тази посока - заповеди, планове за управление, са отговорност на Министерството на околната среда и водите. Директивата казва: трябва да се осигури опазването на местообитанията. Как? Чрез оценки. Сега ще трябва лесоустройствените проекти и всички дейности, заложени в тях, да се съобразяват с опазването на местообитанията, но

подобна практика имаше и досега - лесоустройствените проекти се съгласуваха с МОСВ. Нашето мнение е, че горската наука в България е добре развита и лесоустройствените проекти би трябвало към момента в по-голямата част да са съобразени с изискванията за опазване на природата. За съжаление на много места тези планове не се спазват. Едва ли ще се наложи съществуващите стари проекти да се преоценяват (освен при драстични несъответствия с предмета и целите на съответната защитена зона), но в новоразработваните трябва да се включи изискването за опазване на местообитанията.

Например за горите твърдо правило трябва да бъде провеждането само на такива мероприятия, които не променят типа на гората. Идеята е буковите природни местообитания да си останат букови, дъбовите да си останат дъбови, крайречните да си останат крайречни, а не да се заменят от неместни или нетипични култури. Естествено смяната на видовия състав, породена от естествената сукцесия, е нормално явление. Много сериозен проблем е масовото подмладяване на насажденията - изсичат се старите гори, без да се оставят острови на старостта. А всеки лесовъд ще се съгласи, че младото насаждение притежава съвсем други характе-

В края на 2002 г. стартира Проектът „Опазване на видове и местообитания в България: сближаване с ЕС“, финансиран от програма DANCEE на Датското Министерство на околната среда, целящ да подпомогне Национална служба за защита на природата към Министерството на околната среда и водите при изграждането на мрежата Натура 2000 в България. Към декември 2004 г. са идентифицирани 310 потенциални Натура 2000 зони. За 129 от тях е събрана изцяло или частично екологичната информация, изисквана за попълването на стандартните формуляри на Натура 2000. В проекта от страна на „Зелени Балкани“ са участвали 11 полеви експерти в областа на орнитологията, малакологията и ихтиологията, които заедно с други градежесетина доброволци проучват и попълват полевите и електронните формуляри на 33 места с обща площ 459 242 хектара. Естествено продължение на работата за изграждане на Европейската екологична мрежа в България е Проектът на „Зелени Балкани“, „Изграждане на мрежата от защитени зони Натура 2000 в България“, финансиран от ПУДООС (Предприятие за изпълнение на дейностите по опазване на околната среда).

Проектът цели изпълнение на ангажиментите на Република България по изграждане на Натура 2000 и подготовката на изискваната от Европейската комисия документация за потенциални защитени зони, определени от страната като значими за общинността. През 2005 г. е извършена огромна по обем полева работа, в която участват повече от 100 експерти в 244 потенциални защитени зони. Извършена е огромна по обем камерална работа за попълване на стандартните формуляри на Натура 2000 и подготовката на картен материал. Уточнени са границите и е направен баланс на собствеността и земепользоването в 130 от потенциалните Натура 2000 защитени зони. Направени са и оценки за националното покритие на 29 горски местообитания. През 2006 г. работата по проекта продължава и в резултат на това в Министерството на околната среда и водите е внесена пълната документация за потенциални защитени зони.

Внасянето на българското предложение за Натура 2000 трябва да стане до 1 януари 2007 г. според споразумението за присъединяване към Европейския съюз.

ристики и когато става дума за големи площи, това има сериозен негативен ефект върху животинските видове, обитавали старата гора.

Каква стопанска дейност ще може да се извърши в защитените зони - конкретен отговор на това ще дава оценката за влиянието на дейностите, които биха увредили местообитанията. Всеки специалист в съответната област трябва да си даде мнението пречи ли съответен вид дейност на вида, заради който е защитена зоната. НУГ ще трябва да предприеме действия, за да се определят мерките, свързани с опазване на природните местообитания в горите. Нашата работа беше да определим местообитанията, но не и да предписваме необходимите дейности.

- С каква процедура се узаконява една защитена зона? Как единствената гора може да стане защитена територия или защитена зона?

- Тук е мястото да подчертая разликата в терминологията - защитена територия и защитена зона са различни неща в зависимост от това по разпоредбите на кой закон се обявени - съответно Закона за защитените територии или Закона за биологичното раз-

МРЕЖА НАТУРА 2000

нообразие. Единиците на Националната екологична мрежа се наричат защитени зони. Зоните са 4 подтипа, в зависимост от срещащите се в тях местообитания и видовете.

На някои места защитените зони се дублират със защитените територии, които са шест вида. Това наслагване на тези територии, често е доста обръкващо, особено терминологично.

За да стане един обект защитена зона, редът е: предлага се за разглеждане на Националния съвет по биологично разнообразие, който дава становището си на министъра на околната среда и водите, министърът, от своя страна, внася предложението в Министерски съвет, който публикува решението си в „Държавен вестник“, започва изготвянето на проектозаповед, следва обществено обсъждане и заповед на министъра, публикувана в „Държавен вестник“.

За съжаление предложението всички девствени гори да бъдат включени в Натура 2000 не се осъществи. За да бъде една девствена гора обявена за защитена територия по реда на Закона за защитените територии, е нужно предложение, МОСВ се произнася по целесъобразност и стартира процедурата по обявяването, коя-

- Качествено новия начин, по който ще се опазва природата, означава, че всяко действие - инвестиционните намерения и планове, трябва да минава на оценка. Подлежат на оценка всички дейности, които могат да увредят местообитанията, а не само тези, извършвани в границите на Натура места. Например, ако от една река долното течение е част от Натура 2000 зона, а в друга част от нея - горното течение, някой има планове да построи ВЕЦ и това би въздействало отрицателно върху видовете от включеното в Натура долно течение, то този проект подлежи на ограничение. Така проект, отдалечен от местообитанието, трябва да подлежи на оценка за въздействието върху него.

- Как виждате бъдещето на Натура 2000?

- Трудно, това ще е „едър залък“ при нашия начин на работа. По Натура 2000 има големи възможности за достъп до стотици милиони левове, но това може и да не се случи. Големият проблем ще е дали общините и други организации ще се включат. Досега трябваше да бъдат създадени сдружения на собственици, за да си осигурят обща площ над изискваните минимални прагове за финансово подпомагане, и по този начин да получат достъп до еврофондовете.

- Какво ще бъде по-нататъшното участие на „Зелени Балкани“?

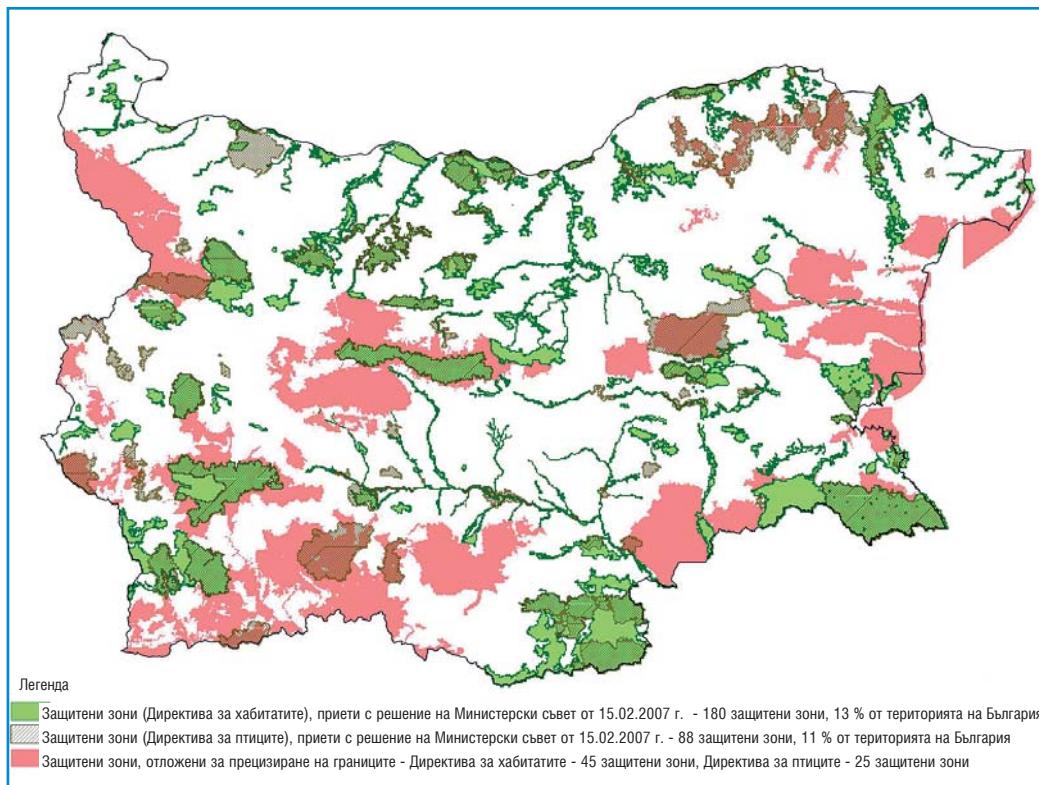
- Ние, както и другите вносители на предложението по Натура 2000, ще можем да помогнем минимално. Няма да можем да извършим цялата огромна по обем работа, която предстои занапред в страната.

Ето един пример за това как трябва да се работи за оползотворяване на възможностите за финансиране. В Словакия има една неправителствена организация, специализирана в конверсията на обработвани земи във влажни ливади. Това се прави например там, където подпочвените води са високи и земеделието е много затруднено и скъпо. Научили са собствениците на тези земи как да използват възможностите, които им дава Натура 2000. Тази организация е работила само по една мярка от Натура 2000 за срок от три годи-

ни. Така ще бъде и с нас - силите ще ни стигнат да работим в определен район, по определена мярка.

Сега най-важното е да се разяснява на хората как да се регистрират като притежатели на земя, попадаща в Натура 2000, какво следва по-нататък. А и заинтересованите стопани не трябва да чакат, а сами да търсят информация.

Екатерина ПОПОВА

Фиг. Сравнение между двата типа заштитени зони - по Директивата за птиците и по Директивата за хабитатите

то завършва със заповед на министъра. За защитените местности процедурата трае шест месеца. Общественото обсъждане в случая може да мине много бързо, защото се прави със собственика, който в случая е държавата в лицето на стопанина - НУГ.

- Освен увеличаване на процента на природата под закрила каква качествена разлика ще има?

През Седмицата на гората

нена в снимките, които по препоръка на Феликс Вожли са правени задължително от момента на създаването на първите служби по УПЗ през 1905 г., този период в Панагюрище е досигнал до нас с едно памриотично послание. А то е следното - населението, живеещо край пороите, е пръв участник в обладявянето им, а учениците са сред първите залесители. Разглеждайки снимките, съвсем непрекъснато изва определението „епична“, когато говорим за

Колективът на ДЛ - Панагюрище, с директор инж. Петър Тодоров, зам.-директорите инж. Иван Титарев и инж. Николай Шишков, и главен счетоводител Гинка Арабаджиева

ЗЕЛЕНОТО ПАНАГЮРСКО

Продължение от II корица

които виждаме тази картина, са от 1924-1925 г. и са направени от професионален фотограф - К. Цветков, съдържателят на фото „Надежда“ в града. Като се има предвид, че Секцията по укрепяване на пороишата и залесяване (УПЗ) се създава в с. Пойбрене през 1912 г., тези снимки отразяват вече 12-13-годишната битка с обезобразявящите района порои, които са обезлесени не без „любезното съдействие“ на человека и козата.

Впрочем и снимките си имат своя интересна история. Донесе ги инж. Николай Шишков, зам.-директорът на ДЛ - Панагюрище. Те са му „наследство“ от лесовъда Кирил Стоименов, техник-лесовъд от първия выпуск на Техническо училище „Цар Борис III“, който през 20-те години на миналия век работи в Секцията по УПЗ в Пойбрене и Панагюрище.

Наматък историята на зеленото Панагюрско съкровище тръгва ето така. Според „История на фондообразувателя“, която е част от справката за дейността на Горското стопанство в Панагюрище, написана през 80-те години на ХХ в., лесничеството е създадено през 1914 г., през 1928 г. в с. Стрелча е открит „първият горски пункт“, нещо като горски участък. А през 1935 г. в Панагюрище се създава Общинско лесничество и общинската гора започва да се стопанисва от назначен лесничий, чието име не е запазено в аналиите. От 1936 г. в района се определят и няколко ревирни лесничества, и от същата година Панагюрското лесничество съществува под името Секция по УПЗ. Тя работи до 1948 г., когато ревирните лесничества и секцията образуват Горско стопанство - Панагюрище.

Историята на горската служба в България има своя „романтичен период“ - укромяване на пороите и първите залесявания. Благодарение на паметта, съхра-

Инж. Петър Тодоров

битката с пороите по тези земи.

Но га откъснем поглед от интересната като роман по-далечна история и га отворим нова глава в летописа, както и в символите.

КАКВО ПРОМЕНИ ИСТОРИЯТА

Следващият, не по-малко героичен период, изва в началото на 50-те години на миналия век. Докато бяхме в Панагюрище, успяхме да се видим с един прекрасен човек - участник и в тази история. Това е Делчо Раленеков. Роден през 1919 г., днешният ветеран на горското дело след завършване на курсовете за укрепяване на пороишата, започва работа още по времето на ревирните лесничества - в Голямо Белово, а после в Панагюрската секция по УПЗ. От 1948 до 1985 г., когато се пенсионира в Горското стопанство - Панагюри-

ще, лесовъдът не помни ден, в който да не е бил край фиданките в разсадника, по залесителните обекти, по строежите на баражи. Бай Делчо произнася имената на залесените от него местности, в които днес не можем да разпознаем бившите кози пасища - Барето, Св. Никола, Св. Богородица, Мечата глава, Ушите, maka, както се произнасят имената на децата и внучите - с нескрито благоговение и гордост. Той просто знае за какво е работил в стопанството с най-много залесени гори в Пазарджишко. Но фактът си е факт - от 1 млн. новозалесени гори на територия на днешното Регионално управление на горите - Пазарджик, 13 % се па-

делска обработка земи през 60-те, 70-те и 80-те години са създадени нови гори - от бял и черен бор, червен дъб, благун. Разбира се, масовите залесявания, изпълнявайки задачата си на пионерни, изиграват и не толкова положителна роля, като водят до обедняване на естествената продуктивност на ресурса. Но се засилва значението на горите като рекреационен ресурс, защото Панагюрският район в резултат на дейността на добивната и обогатителната промишленост все е район с големи антропогенни изменения. Знаешик историята на обезлесяването на този край (преги всичко от антропогенна намеса), в днешния ден

► Ветеранът Делчо Раменеков посвети живота си на зеленото злато на Панагюрище

▼ В разсадника бригадата подготвя фиданките за пролетно залесяване ▼

дам на Панагюрище. - По наше време нямаше „паважни“ лесничети - казва 88-годишният бай Делчо. - Не ставайте и вие такива - обръща се той към младите колеги на Държавното лесничейство и към директора инж. Петър Тодоров.

НОВИТЕ СИМВОЛИ НА ПАНАГЮРИЩЕ

Сградата на Държавното лесничество се намира на площада до новооткрития през миналата година паметник на Райна Княгиня. Тук на 2 май се отбележава и празникът на града, гамата на избухването на Априлското въстание (по стар стил 20 април). В историята на града лесничеството е изиграло главната си роля в облагяването на пороите и в животоспасяващи залесявания. Прекрачило в XXI в. с този ценен дар за хората, едно от най-големите в страната лесничества (41 064.6 ха площ) днес има не по-малко важна мисия. Но тя се гради на онези темели, за които говорихме досега, и се надяваме, че те ще бъдат запазени като историческа памет - в снимки, документи и писано слово.

ДЛ - Панагюрище, е разположено в Средна гора и Ихтиманска Средна гора и днес донякъде е съвременният еквивалент на мечтата на първите - средата за живот и икономика. Горите са перспективни за развитието на горското стопанство, ловния туризъм и рекреация. В никаките планински части те са предимно дъбови и габърови, а в останалата част - букови. Преоблагават дъбовите гори за превръщане, след това - буковите високобонитетни, и културите от иголистни. Повечето от ридовете в западната и северната част на района са със запазени естествени гори от горун и благун. На мястото на унищожени в далечното минало горски формации и непригодни за земе-

би трябвало държавата да бъде взискателна към високопроявляващи в икономическо отношение предприятия. За да не започнем отново... да облагяваме пороите. Защото тъкмо се учим да намаляваме изкуствените залесявания и да стимулираме естествено възстановяване на горите. Историята, в крайна сметка, не трябва само да променя нещата, но и да учи на нещо.

ДНЕШНИТЕ ИЗМЕРЕНИЯ

на дейността на ДЛ - Панагюрище, не са по-различни от тези в другите поделения на горската система. Те са наистина период на изпитания. Колективът е от сравнително млади хора, ръководени втора година от най-младия в нашия сектор директор инж. Петър Тодоров е на 31 години. Роден е в София, завърши АТУ през 1999 г., с магистратура „Екология и опазване на природната среда“, а след една година добавя още една магистратура - „Горско стопанство“. Работил е в Горскотърговската фирма „Белмекен“, една година е бил помощник-лесничий в ДЛ - Панагюрище, лесничий в

ДЛ - Велинград, ДДС „Алабак“, РУГ-Пазарджик.

- Ако трябваше да избирам отново -nak ще избира Панагюрище, - лаконично казва Петър, синът на лесовъга инж. Кирил Тодоров.

Ето и най-съвременната история, или по-скоро делникът, на зеленото злато на Панагюрище през погледа на най-младия директор.

- Изключително нарасна през последните години дейността на лесничеството по отношение на добива на дървесината. Лесосечният фонд за тази година стигна близо 86 000 м³ дървесина. Нарастването се дължи на за-действани множества неотгледани млади насаждения още преди четири години. Така от 33 000 м³ през 2002 г. стигнахме и до тази доспаща висока цифра. Тенденцията е ясна - расте непрекъснато. Нашите изчисления сочат, че лесничеството трябва да „експедира“ по 200 кубика дневно, за да изпълнява разчетите. Вече изпитваме сериозни затруднения в обслужването на нарастващата дейност, защото не стигат хора - технически ръководители на обекти по дърводобива. Смятам, че всяко поделение с по-голям дърводобив изпитва същите затруднения с кадрите, защото самата структура на лесничествата по закон е насочена към контрол и охрана в горите. Макар че населението на района включва доспаща ромска общност, масови нарушения в горите не са практика, която лесничеството позволява да бъде допусната. Защото, подчертава инж. Тодоров, лесничеството е орган, който ги прекъсва в зародиш. През миналата година има

и осъден ефективно за незаконна сеч. Това е стар познайник на горските стражари и „носител“ на множество актове за незаконна сеч в ГТУ - Стрелча, И. И., който в края на м.г. получи присъда от 11 месеца затвор.

- Смятаме, че превенцията на престъплението е много важна. В района на Стрелча и Панагюрище продължихме да действаме твърдо и спряхме оформянето на организирани групи за незаконна сеч - казва инж. Тодоров.

Модерен поглед към контролната и превантивната дейност в района, където има много населени места, видяхме в действие. По идея на ръководството на ДЛ - Панагюрище, съвместно с РПУ в града и със съдействие на общинските власти през миналата година е създадена система за контрол върху преминаващи превозни средства. Системата включва видеокамери за генонощно наблюдение, сложени на изходните пътни артерии на града - за София, Панагюрските колонии, Пазарджик и Стрелча, свързани с компютър за видеонаблюдение в „РАДИОСОТ“. Информацията за преминаващи коли е доспаща подробна и се гледа в реално време - видът, марката, номерът на превозното

средство, датата, часът на преминаването. Могат да се извадят и снимки, които подпомагат и превенцията, и евентуалните разследващи действия.

Опасността от пожари също кара работещите в лесничеството да залагат много основателно на превантивните действия. Но всяка пролет се повтаря една и съща картичка - пастирите запалват високо-планинските пасища. През тази година зимата бе подобна на пролет и един огромен пожар „подрани“.

Гасенето му продължи три дена, опожарени обаче останаха 1000 дка площ, защастие без големи щети за гората.

Годишният разчет за залесяване на ДЛ - Панагюрище, е 316 дка. И макар че разсадникът на лесничеството вече е със скромни размери и с много неу碌една материална база, по думите на инж. Любомир Лалин - главен експерт по залесяване в РУГ - Пазарджик, тук се произвеждат най-висококачес-

▲ Видеокамери на изхода от Панагюрище за София

Добрин Стоилов, ► техник във фирмата „РАДИОСОТ“, наблюдава обстановката на пътя за София в реално време

твени фиданки. Те се и залесяват качествено, защото от няколко години с тази дейност се занимават добре обучени хора, квалифицирани работници, макар и със сезонна заетост, а не случайни безработни.

Държавното лесничество има и база за интензивно стопанисване на дивеча с площ 100.3 ха, която се намира в землището на с. Елища. Отглежданите тук муфлони и лопатари имат прекрасни трофеини качества. През последните три години по линия на организирания ловен туризъм са отстреляни 5 муфлона, оценени със златен медал.

Нека да спрем дотук. Защото ни се иска да разкажем още много неща за Панагюрското държавно лесничество. Директорът му е млад и мислещ човек и го тормозят днешните сериозни проблеми на горския делник. Традицията за него е нещо ценено, опитът на постарите колеги е нещо важно, но по-важно е, че пътят на днешното поколение лесовъди и работещите в горите се нуждае от промяна. Защото блъскавата история на зеленото Панагюрско съкровище има нужда от продължение, т.е. от перспективно бъдеще.

Светлана БЪНЗАРОВА

Здравето на горите

В иглолистните гори най-разпространеното насекомен вредител е **боровата процесионка**. За нейното развитие Лесозащитните станции в София, Пловдив и Варна водят наблюдения от години. За ограничаване на нападението от борова процесионка се предвижда провеждане на авиоборба върху площ от 33 880 гка. Очаква се разпространението му да се разшири в района на РУГ - Стара Загора. Съгласно нормативната уредба по защита на горите борбата с този вредител се провежда основно с авиационна техника и безвредни бактериални и хормонални препарати. Механичната борба е скъпо струващо мероприятие и се извършва чрез изрязване на къделите и последващото им унищожаване. Практикува се при единично разположени дървета или в единични случаи, когато авиационното третиране е невъзможно. Този вредител, както и златозадката, дъбовата процесионка и гъботворката са особено опасни не само за гората, но и за здравето на човека, тъй като гъсениците им отделят параливи отровни вещества и власинки, които почти във всички случаи предизвикват силни алергични реакции.

Боровите листни оси при висока численост и каламитетни нападения са опасни за боровите гори. От различните видове при тях през тази година се очакват силни нападения само от **ръждивата бороволистна оса** на площ от 3400 гка в района на РУГ - Благоевград.

През последните години нападенията от **корояди и други стъблени вредители** останаха сериозен проблем в иглолистните гори. В много райони при бора се установява масово намножаване на върхов корояд, голям и малък горски градинар и шестзъб корояд, а при смърча - типограф и халкограф.

Типографът е особено опасен вредител за смърчовите гори на възраст над 60 години. При каламитет предизвиква изсъхване на групи от дървета. Общата площ, посочена като нападната от него, в прогнозите на трите станции е 199 декара.

Като стъблен вредител с най-голямо значение за нашите борови гори се очертава върховият корояд (*Ips acuminatus*). Нападнатите от него площи в РУГ - Смолян, са 4814 гка, от които 20 гка силно нападнати. Общата засегната площ за страната е 4881 гка. Често се съпътства от шестзъбия корояд, като от

Мерки за защита от вредители, болести и други повреди през 2007

**Инж. Стефан БАЛОВ -
главен експерт по защита на горите в НУГ**

Установено е, че въздействието на абийотичните и биотичните фактори, които влияят върху състоянието на горите у нас, се променя периодично. От вредители, болести и други повреди всяка година са засегнати горски насаждения и култури на площ от 1 до 2 млн. гка, или до 5.5 % от общата площ на горите, която е 36.7 млн. гка от територията на страната. Над 60 вида са агентите и факторите, причиняващи повреди, изсъхвания или физиологично отслабване на горските насаждения.

Обобщената прогноза на Лесозащитните станции за очакваните нападения от вредители, болести и други повреди в горите през 2007 г. дава следната картина на здравословното им състояние. Общата засегната от пожари площ през 2006 г. е намаляла незначително в сравнение с предходната година - от 21 100 на 18 919 гка. Насекомите вредители бързо допринасят за влошаване на здравословното състояние на съседните на пожарищата насаждения, където често се проявяват като първични вредители.

От проведените лесопатологични обследвания се установява, че за 2007 г. засегнатата от вредители и повреди горска площ е със 150 000 гка по-малко от предходната година - 880 900 гка, което е 2.4 % от общата залесена площ в страната. В приблизително 267 000 гка, или 0.7 % от общо залесената площ, е необходимо да бъде проведен фитосанитарен контрол. Силно засегнатите и предвидени за прилагане на лесозащитни мерки гори се разпределят по отношение на собствеността: в ДГФ - 216 941 гка (80.8 %); гори, собственост на юридически лица - 35 563 гка (13.2 %); гори, собственост на физически лица - 16 082 гка (6.0 %). В заключение може да се каже, че здравословното състояние на горите е по-добро от предходните години, но не са изключени изненади, предизвикани от климатичните аномалии през тази зима.

него сега са нападнати само 13 декара.

В прогнозата на Лесозащитните станции за 2007 г. като нападнати от корояди са посочени 6161 гка, но в тези горски площи по-голямата част от вредителя е върхов корояд или типограф. За да бъде успешна борбата срещу стъблените вредители в горите, тя трябва да се основава главно на добро познаване на тяхната биоекология.

Повредите от **ликоядите - голям и малък горски градинар**, в нашите борови гори, често приграждат тези от върховия корояд. Посо-

чената за 2007 г. засегната площ е 567 гка за големия и 2 гка за малкия ликояд.

Големият боров хоботник напада културите от бял бор, смърч и други в ареала на естественото разпространение на иглолистните дървесни видове. Особено опасен е в културите до 3-годишна възраст. Посочени като слабо нападнати площи са 567 гка, а 560 гка от тях са предложени за наземна химична борба. Не се очаква разширяване на нападнатите площи през тази година.

Засегната площ от **стъблени**

вредители в иглолистните гори е общо 12 882 гка, в т.ч. 4483 гка силно нападнати. През 2007 г. очакваме известно намаляване на нападенията, но те няма да бъдат преустановени. Това ще зависи както от количествата на засегнатата дървесина през зимата, така и от ефикасността на предприетите през годината мерки.

Процесът на съхнене в иглолистните гори в повечето случаи е предизвикан от комплексни причини. Засяга преди всичко белия и черния бор, смърча и елата. През последните години се засилва отрицателното въздействие на конкурентната дървесна и храстова растителност; на прекалено високата склоненост и пълнота, следствие от гъстите схеми, при които са създавани културите, и непровеждането на отгледните сечи. Лошата хигиена и периодичните нападения от насекомни вредители блокират допълнително състоянието на горите. Общата слабо и силно засегната от съхнене на бора площ е 33 700 гка, в т.ч. 4500 гка в сила степен. От всички тези площи за

насекомен вредител е гъбомворката. Има добре изразена цикличност в развитието. Методиката за предсказване на развитието му е много добре разработена. Поредната градация на този вредител започна преди три години. При лесопатологичните обследвания през 2005 г. на много места в страната се установи масово загиване на гъсениците от естествени патогени. По данни на Лесозаштитните станции числеността на вредителя през 2005 и 2006 г. е силно регулирана и повлияна от намножаването на кожояди и други паразитоиди и въздействието на ентомопатогенни гъби, в т.ч. интродуцирания ентомопатоген *Entomophaga maimaiga*. Не се установяват силно нападнати площи. Наблюденията ще продължат, за да бъдат предотвратени изненади от този вредител. Предвижданията за 2007 г. са за слабо нападнати 100 500 гка гори. Подобно на гъбомворката златозадката периодически се намножава масово и презимувалите гъсеници могат да предизвикат обезлист-

относително равновесие. Поради масовото намножаване през определени периоди те са под постоянно наблюдение чрез лесопатологичния мониторинг на Лесозаштитните станции. Нападнати в слаба степен са над 180 000 гка. Въз основа на резултатите от лепливите пояси и фотоеклекторите ще се определят окончателно степента на нападение и площите за авиоборба през пролетта.

В групата **други вредители** (таблицата) са включени листни въшки, шикарковорки и семеяди, буков скокъл, церова процесионка, махалебков молец и още някои, които се срещат в малки по размер и предимно слабо нападнати площи. В площите, силно нападнати от тях, се предвижда химична борба.

От **насекомните вредители по тополите**, върбите и елшите най-големи площи са нападнати от тополов листояд - 6557 гка, тополов цигарджен - 1626 гка, и малка тополова стъклянка - 1391 гка, всичките предвидени за еднократно или двукратно третиране.

Съхненето на дъбъ се обуславя от много абиотични и биотични причини, а не на последно място и от антропогенни въздействия. Засегнатата площ е 104 000 гка, в т.ч. и церови гори. От тях в 20 000 гка съхненето е определено като силно. Над 10 000 гка са **засегнатите от съхнене букови насаждения**, а от тях в 1000 гка съхненето е в сила степен.

Други **широколистни видове, които съхнат**, са акация, топола, ясен. Площите при тях са значително по-малки и са предвидени за санитарни сечи.

За борба срещу **шивачови повреди** основно с препарата „Арбинол Б“ са предложени 826 декара.

Общо 262 гка са предвидени за борба срещу мишевидните гризачи.

Площите, нападнати от **паразитни растения**, са 2603 гка, в т.ч. 143 гка са силно засегнатите от черен имел насаждения, в които се предвиждат санитарни сечи.

Срещу **плевелната растителност** преди всичко в горските разсадници се предвиждат мероприятия на площ от 3380 декара.

Повредите от **абиотични фактори** са главно от снеголоми, снеговали, ветровали, слани, градушки, слачища и някои други с по-малко участие. Общо за страната пострадалите насаждения са на площ 73 876 гка. За санитарни сечи са предвидени 62 566 декара.

санитарни сечи са предложени 25 371 гка. Прогнозата предвижда съхненето да продължи, въпреки че през последните две години площите не нарастват.

Съхненето на обикновената ела, смърча и дубовата ела е почти преустановено. И при трите вида не се очаква съхнене в сила степен на големи площи. Общо засегнатата площ е 1442 гка, от които силно засегнати са 64.

В **широколистните гори** най-опасният в стопанско отношение

вън през пролетта. Последните силни нападения на големи площи са през 2000 г. - 557 000 гка, и през 2001 г. - 26 000 гка. След това развитието на вредителя постепенно затиха. За 2007 г. са отчетени слаби нападения на 360 гка в РУГ - Пазарджик. Първичните огнища за развитие на вредителя са постоянни - крайпътните овощни дървета и овощните дървета в градините и съдовете в населените места.

Развитието на **листовръхките и недомерките** е в състояние на

Таблица

Предвидени лесозащитни мероприятия за 2007 година

ВРЕДИТЕЛ БОЛЕСТ ПОВРЕДА	Общо: слабо и силно на- паднати площи	МЕРОПРИЯТИЯ					Всичко, предви- дени площи за борба
		Авиобио- логична борба	Авио- химична борба	Наземна химична борба	Меха- нична борба	Сани- тарни сечи	
		gka	gka	gka	gka	gka	
Гъбомворка	100 540	0	0	0	0	0	0
Педомерки и листоврътку	181 930	2600	0	0	0	0	2600
Златозадка	360	0	0	0	0	0	0
Борова процесионка	206 020	5360	28 520	50	1554	0	35 484
Бороволистни оси	89 630	3400	0	15	127	0	3542
Стъблени вредители	12 880			560		11 699	12 259
Други вредители	6870	0	0	161	0	0	161
Насекомни вредители по тополи, върби, елши	14 530	0	0	16 914	24	0	16 938
Съхнене на дъб	80 220	0	0	0	0	60 286	60 286
Съхнене на цер (хипок. рак)	23 720	0	0	0	0	2773	2773
Съхнене на широколистни дървесни видове	17 860	0	0	0	0	9088	9088
Съхнене на бор	33 700	0	0	0	0	25 371	25 371
Съхнене на ела	950	0	0	0	0	340	340
Съхнене на иглолистни дървесни видове	500	0	0	0	0	164	164
Други болести	2050	0	0	1686	0	268	1954
в т.ч. коренова гъба	280	0	0	0	0	282	282
Болести по тополи, върби, елши	1720	0	0	549	0	576	1125
Болести по горсколодни	3920	0	0	0	0	3717	3717
Паразитни растения	2770	0	0	0	0	2655	2655
Мишевидни гризачи	260	0	0	262	0	0	262
Повреди от гивеч	940	0	0	755	71	0	826
Плевели	3300	0	0	2800	580	0	3380
Абиотични повреди	73 880	0	0	0	144	62 566	62 710
Пожари	18 920	0	0	0	0	17 305	17 305
Повреди в горски разсадници	3150	0	0	2838	581	0	3419
Всичко	880 900	11 360	28 520	26 590	3080	197 090	266 640

Среща по актуални теми

На 2 март 2007 г. в Държавна дивечовъдна станция „Беглика“ се проведе среща на ръководството на Съюза на лесовъдите в България с ръководители и представители на Регионалните управления на горите в Пазарджик, Благоевград, Пловдив и Берковица.

Срещата е в изпълнение на решение на Управителния съвет на СЛБ за провеждане на дискусии по актуални въпроси по региони с участие както на съюзни членове, така и на ръководители от системата на горите, местните администрации, недържавни горски структури и други.

Една от темите на съвещанието в "Беглика" бе свързана с предстоящото внасяне в Министерски съвет на Закон за горите. Присъстващите бяха информирани за официалното становище на СЛБ по проекта за закона. Това е вариантът, който бе подкрепян от лесовъдската колегия и който ще стабилизира финансово системата, без да разединява колегията. Въпреки че СЛБ дава своето одобрение за този вариант, съюзът и в бъдеще ще работи за утвърждава-

Участниците в срещата

Продължава на стр. 25

Информация

В брой 13 от 09.02.2007 г. на „Държавен вестник“ са публикувани промените в Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд (ЗВСГЗФ). Основните цели на промените са приключване на процеса на възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд и повишаване на гаранциите за защита на правото на собственост на държавата върху горите и земите от горския фонд в съдебната фаза на реституционните процедури.

Промени в закона за реституция на горите

На първо място е въведен преклuzивен срок за предявяване на исковете по чл. 13, ал. 2, който предвижда крайният срок за подаване на заявления за възстановяване да бъде 3 месеца от влизане в сила на закона. Този срок изтича на 12.05. 2007 година.

Следващата промяна се отнася до документите, изброяни в чл. 13, ал. 3, с които се удостоверява правото на собственост. Съгласно тази промяна от изброяните документи отпадат протоколите от комисиите по трудово-поземлената собственост. В същата алинея изчерпателно са изброяни документите, които НЕ могат да бъдат основание за доказване на правото на собственост, а именно:

1. писмени декларации на заявителите;
2. свидетелски показания;
3. протоколи за определяне на „предмета на горското стопанство“, издадени въз основа на чл. 22 от Закона за горите от 1922 г. и чл. 20 от Закона за горите от 1925 г.

С цел усъвършенстване на уредбата, свързана със защитата на правата на държавата в съдебните производства с административен и исков характер, са приети промените в чл. 15. Те предвиждат участие на структурите на Националното управление по горите в съдебните производства, с което се цели да се осигури по-добра защита на държавния интерес от гледна точка на компетентност и достъп до необходимата информация.

В ал. 2 на чл.15 е предвидено по делата по чл. 13, ал. 2, 6 и 11 да се призовава регионалното управление на горите, както и държавното лесничество или държавната дивечовъдна станция по местонахождението на имота. Новата ал. 3 дава възможност на тези структури при спор за материално право да участват в процеса като активно легитимирани страни.

Процесуалното представителство пред съда е застъпено в ал. 4 и 5 на чл. 15. В ал. 4 е регламентирана възможността РУГ да се представлява пред съда освен от лицата по Гражданскипроцесуалния кодекс (ГПК) и от упълномощено от началника на регионалното управление на горите лице с юридическо образование, което е в трудово правоотношение със съответното държавно лесничество или държавна дивечовъдна станция. Когато страна в процеса е държавното лесничество или държавната дивечовъдна станция, освен от лицата по ГПК те могат да се представляват и от упълномощено от директора лице с юридическо образование, което е в трудово правоотношение със съответното регионално управление на горите.

Според § 5 от Преходните и заключителните разпоредби (1) Не се възстановява вещно право на ползване, предоставено на физически и юридически лица и общини преди влизането в сила на Закона за стопанисване и ползване на горите (обн., ДВ, бр. 71 от 1948 г.; изм., бр.270 от 1950 г.; отм., Изв., бр. 89 от 1958 г.), в т.ч. „балталъци“, „къшлаци“ и „яйлаци“.

Едно от съществените допълнения в Закона е създаденият § 5а, който предвижа при изтичане на сроковете по чл. 13, ал. 10 от ЗВСГЗФ, в 6-месечен срок от влизане в сила на този закон, министърът на земеделието и горите или заинтересованите лица да направят искане пред общинската служба „Земеделие и гори“, която е длъжна да се произнесе с решение в 3-месечен срок. **Т**

Ще присъстваме виртуално в най-горещите точки

От 12 март повече от 150 от проектите на световната природозащитна организация WWF ще бъдат добавени към сателитно базираната визуална картина информация на Google Earth. "Всички, които се интересуват от проектите на WWF във най-застрешените и с най-голямо биоразнообразие места от земното кълбо, ще могат да посетят тези места от своя компютър. - каза Джеймс Лип - директорът на международния отдел на WWF - Сътрудничеството с Google Earth е естествена стъпка в нашата политика за мониторинг и опазване на природата. Тази съвместна инициатива ще даде възможност WWF да разгърне своето послание за опазване на природата сред нова широка аудитория. Потребителите на Google Earth ще могат да научат за географското местоположение на избрани проекти, да прочетат описание на всеки от тях и да бъдат отправени към сайта на световната организация за по-изчерпателна информация."

За да използват тази възможност, потребителите трябва първо да изтеглят приложението от www.earth.google.com. По данни на Google то е било изтеглено повече от 200 000 пъти.

ЕС срещу климатичните промени

Намерението на европейските лидери да увеличат усилията си за ограничаване на парниковия ефект с повече от 30 процента до 2020 г. (10.01. 2007 г. Брюксел) е стъпка за контрол върху климатичните промени на глобално равнище. За да не остане това само намерение, според WWF е необходимо Европейският съюз да актуализира законите и правилата, свързани с постигането на тази цел. Страните членки на съюза решиха тази стъпка да бъде предприета, ако и другите индустриални страни предприемат същите действия. Целите трябва да се разбират като предпочтане на инвестирането в зелени технологии, отколкото в атомни централи. Независимо от отпора на страни като Франция и Полша, Европейската комисия реши да бъде законово уреден въпросът за постигане до 2020 г. на 20 % дял на енергията от възобновими източници и 10 % от сертифицирани биогорива. Според експертите на WWF повишаването на енергийната ефективност е все още най-лесният, най-бързият и най-евтиният начин за намаляване на консумацията на енергия и свързаната с това редукция на вредни газове.

Промени: КАДРИ, НАИМЕНОВАНИЯ, АДРЕСИ, ТЕЛЕФОНИ

Директор на ДДС "Разлог" (РУГ - Благоевград) е инж. Йордан БАНГЕЕВ, директор на ДДС "Сеслав" - гр. Кубрат (РУГ - Русе) е инж. Младен МАНЕВ.

Директор на ДЛ - Павел баня (РУГ - Стара Загора) - инж. Драгомир ТАШЕВ, директор на ДЛ - Розино (РУГ - Пловдив) - инж. Тодор ДИКЛИЕВ, директор на ДЛ - Смолян - инж. Георги СТАНЧЕВ, директор на ДЛ - Широка лъка (РУГ - Смолян) - инж. Тодор КУШЛЕВ, директор на ДЛ - Копривщица (РУГ - София) - инж. Владимир ОРАШЪКОВ

Промяна в телефоните имат: ДЛ - Момчилград - 03631 6115; ДЛ - Крумовград - 03641 7209; ДЛ - Ивайловград - 03661 80 22.

DORTMUND' 07

ЛОВНАТА СТОЛИЦА НА ЕВРОПА

ДОМАКИННИТЕ

Един от най-щастливиите хора на Международното изложение „Лов и куче“, провело се от 30 януари до 4 февруари, бе кметът на града Адолф Мукш, който спонтанно заяви при откриването: „Бих желал най-топло да поздравя всички посетители от близо и далеч - чувствайте се като у дома си. Убеден съм, че всички очаквате „издебването на дивеча“ в най-голямото закрито ловно поле на Европа. За пет дена всичко в Дортмунд ще се върти около лова и риболова. Не пропускайте да посетите огромния брой специализирани шоу програми и демонстрации.“

Основните организатори на изложбата бяха Съюзът на ловците, Съюзът на риболовците и Асоциацията за ловни кучета на Германската провинция Северен Рейн, Вестфалия. Йохен Борхерт - президент на ловния съюз на тази провинция и на Германския съюз за защита на лова сподели специално за българските читатели: „Не бях жалени средства и усилия, за да бъдат задоволени необходимите изисквания за организиране на най-голямата европейска ловна изложба. Организаторите и спонсорите приеха предизвикателството след рекордната юбилейна изложба през 2006 г. да развият идеите и да предложат нови позитивни импулси в бъдеще. България, която се присъе-

дини към Европейския съюз на 1 януари тази година, е страна партньор на изложбата. Фактът, че представянето на страната на откриването на изложбата е съпътствано лично от президент Георги Първанов, че тук е и министърът на земеделието и горите Нухам Кабил, показва каква важност се придава на лова във вашата страна, която е с богати традиции в ловния туризъм. Бих желал специално да приветствам българската делегация, както и представителите на българския ловен съюз и изложителите от тази чудесна страна.“

Щефан Бауман - управител на панаирния комплекс „Вестфаленхален“ - Дортмунд, допълни: „Тазгодишната изложба „Лов и куче“ е не само най-голямата по отношение на заеманото пространство, но има най-изчерпателната програма за развлечения в историята на тази традиционна изложба. От година на година продължава да расте интересът към международните ловни излети. Участието на близо 100 изложители, предлагщи такива услуги, още веднъж означава увеличаване на нивото на интереса и по-нататъшното

*Поглед към българския кът на изложението
Таванът, изобразяващ календара на прабългарите; на члената част - щандът със символите на вечната костенурка*

засилване на нашата водеща позиция като европейски панаир от специален интерес. Разбира се, с особено удоволствие трябва да приветстваме

България не само като нов член на Европейския съюз, но и като страна партньор на тазгодишната изложба „Лов и куче“. С 37 държавни ловни полета, обхващащи площ от 600 000 ха, България десетилетия наред е много популярна сред ловците. Заинтересованите приятели ще могат да получат информация от първа ръка за ловните полета, лова и условията за ловен туризъм от компетентен източник - Националното управление по горите“.

От пресцентъра на панаира разпространиха в края на изложението съобщение под надслов „Височайша визита от Източна Европа“, в което пише: „Двама държавни президенти тази година посетиха „Лов и куче“. Във вторник (б.а. - 30.01.07 г.) българският държавен глава Георги Първанов говори на откриването на панаира като най-висш представител на тазгодишната държава партньор и заедно с всички почетни гости, сред които министърът на селското стопанство на Северен Рейн, Вестфалия Екхард Уленберг и президентът на Съюза на ловците на провинцията Йохен Борхерт даде старт на голяма обиколка на панаира.

В събота изложбата бе разгледана от Владимира Воронин - президент на Република Молдова.

През последните години източноевропейските страни станаха нарастващо предпочитани за ловен тури-

зъм. С оферта от фирми, предлагащи пътувания „Лов и куче“ стана обект на особено търсене сред ловните панаари в Европа. Освен това панаирът вдига завесата за изява на своите източноевропейски страни партньори.

Българското Национално управление по горите вече от няколко години се представя като изложител. Пламен Колев от Министерството на земеделието и горите в София (б.а. - началник на отдел „Ловно и рибно стопанство“ в НУТ), прави положителна равносметка на постигнатото: „Самата подготвка за нашето участие на панаира като страна партньор премина много добре. По време на провеждането на „Лов и куче“ отбелаяхме 30 % повече регистрации за ловни пътувания, отколкото при участие на страната ни в панаира през преходната година. Панаирът е не само търговско изложение, но и информационна платформа, която е от полза за нашата страна“. Българските представители използваха изложението също така и за да убедят посетителите за преимуществата на новата страна-членка на Европейския съюз.“

ПРЕДСТАВЯНЕТО НА БЪЛГАРИЯ

Министър Нихат Кабил коментира знака на прабългарите, който символизира върховното небесно божество, определящо сътворението на живота

Представянето на България пред любителите на лова от Европейския съюз бе с особена важност. Като ловна дестинация страната ни е позната. До 1990 г. тя бе предпочитано място от германските ловци. След спада в ловното стопанство и постепенното съживяване след 2002 г. за България отново се заговори в ловните среди в Европа и в света. Важно бе да се покаже, че възможностите за лов у нас се възстановяват, че и възможностите за всянакъв друг туризъм също са значителни. Месеци отне подготвката за представянето в Дортмунд, но там през дните на изложението нищо не липсваше. Всички, желаещи да ловуват или посетят страната, получаваха компетентна информация и достатъчно реклами материали.

Оригиналното в единия от българските щандове бе, че, от една страна, показваше трофеи, включително световния рекорд от дива свиня, стари ловни снареждения, фотоизложба и експозиция от ловни сцени и изображения, копия от археологически находки, признати за световни ценности, история на ловното гви-

жение в България, а от друга - съдържащо послания с хилядолетна история. „Целта е - сподели Мая Вапцарова, режисьор, дизайнер и автор на някои от идеите за оформянето на щанда - посетителите на изложението да видят, че ловът е неизменна част от нашата история. Прабългарите са оцелявали благодарение на лова. Основателят на държавата, известна като Стара Велика България, създадена през 165 г. - Авимохол, според легендите е откърмен от сърна. Смята се, че е кошута на елен марал, но фактът, че българинът е откърмен с дивечово мляко, е интересен и показателен. Има и легенда, че Аспарух, когато е видял за първи път земите на България, е преследвал сърна. Така, че сърната спокойно може да бъде вплетена в нашата история, така както е направено с Капитолийската вълчица, откърмила основателите на Рим. Сърната като символ на бързката на българина и неговите предци с природата. На централните пана на щанда е изобразена в по-стар и по-нов варианти вечната костенурка, която символизира прабългарската философия за баланса между небето и земята, между човека и природата. Костенурката живее до 500 г. в нейното изображение има много кодове, тя е свързана с живота и неговите тайни, както и с късмета. Българите са смятани за слънчева нация, изват от изток, имат вертикална философия, насочена към слънцето. На купола на замворената част от щанда е изработен като таван прабългарският календар. Оригинален е, освен това е с 9 дена по-точен от Грегорианския и с 15 дена - от Мексиканския. На масата под календара са изписани прабългарските символи на Тангра, на огъня и водата, на върховното небесно божество, на Земята и т.н. Въобще малка България има уникална история, има неповторима и многообразна природа и това се опитахме да съчетаем, пресъздадем и покажем.“

Другият български щанд на изложението бе организиран от Изпълнителната агенция за подпомагане на малките и средните предприятия, с изпълнителен директор Станимир Бързашки. Редно е да споменем участниците, защото те са „първите лястовици“, които показваха на европейските ловци и риболовци възможностите на нашите фирми за производство на ловни дрехи, принадлежности и аксесоари с атрактивни цени и високо качество. Това бяха софийските фирми ЕТ „Интробул“ с управител Олег Енчев, предла-

Изложението посетиха и депутатите от Комисията по земеделие и гори (отляво надясно): Асен Тюркеджиев, Георги Юруков, Стоян Проданов и Васил Паница

гаша изделия собствено производство от кожа - сака, килими, калъфи за пушки, паласки за патрони и други; „Дефенс“ ЕООД с управител Красимир Станков - ловни обувки, кожени калъфи и аксесоари за лова; „Бултурс“ ООД с управител Стоян Трифонов, една от най-утвърдените български фирми за ловен туризъм в България и „Балканяг“ ЕООД на инж. Красимир Петров, също за ловен туризъм. От страната бяха дошли „Евратекст“ ЕООД от Асеновград на Айгюн Тасимов, произвеждаща облекла за лов и риболов, първата у нас фирма, започнала преди десетина години работа със специализиран за лов и риболов камуфлажен плат. Дружество „Крилия“ ООД от с. Крън, Казанлъшко, с управител Илия Пенчев, представи висококачествени и оригинални дрехи за ловци и риболовци. Щанд за облекло, шапки, чанти, раници от плат и кожа бе организирано и „Медичи“ СД от Ямбол на Марчо Тодоров. Оригинални кожени аксесоари за лов и туризъм представи ЕТ „АВА“ на Николай Колев от Стара Загора. Много интересни и разнообразни изделия от сърво - поставки за трофеи с оригинална дърворезба, пана, розети, модели за обзавеждане на ловни хижи, домове и забележания, включително с резбовани тавани, представи ЕТ „Уникам“ на инж. Стефан Дойчинов от Самоков. На третия български щанд бе представено частното Ловно стопанство „Елен“ на Емил Димитров с управител Добрин Мамеев, както и дейността на учредена през миналата година Асоциация „Български дивеч“. Желаещите да посетят това къмче от България или да се запознаят с възможностите за лов у нас бяха консултирани от инж. Райчо Гънчев и Стилиян Къдрев, признати от международната ловна общественост експерти в този бизнес, както и в ловната кинематография и реклама. Щандът привличаше посетителите и с филмите за лов в стопанството, които постоянно се излъчваха.

ЛОВНОТО СТОПАНСТВО НЕ Е ОТ ВЧЕРА

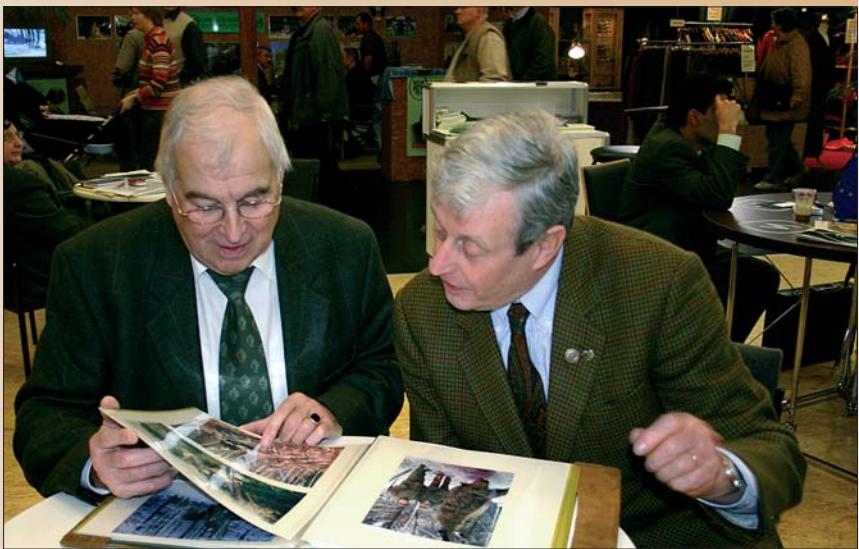
България бе представена възможно най-пълно с цялостните си възможности за лов както в сърдечния, така и в частния сектор, който тепърва ще се утвърждава. Надеждата е, че ще съхранят традициите и престижа на ловна България, изградени през 70-те и 80-те години на миналия век.

Ловната общественост в Германия се оказа добре за-

позната с лова и дивечовъдството в България. Не може да бъде другояче, защото нашата малка страна години наред държи световния рекорд на трофей от благороден елен. През 1976 г. България заявява световен рекорд с оценка 246.78 м., който поболява през 1980 г. През 1990 г. новият световен рекорд отново е български, с оценка 273.60 м. Едва през 2003 г. унгарците грабват приза за своята страна. Все още не са надминати нашите световни рекорди на трофеи от дива свиня и дива комка. Най-голямата в света уловена балканска пъстърва също е в България.

Затова и когато преди две години - през 2005 г. България по инициатива на тогавашния зам.-министр на земеделието и горите г-р инж. Меглена Плугчиева, сега посланик в Германия, предлага партньорство на домакините, то е одобрено единодушно. А всъщност дотогава практиката на изложението да има страна партньор дори не е实在но осъществена. Полша е била първата, с която през 2006 г. стартира инициатива за партньорство. Тази далновидност, съчетана и с приемането на България в Европейския съюз, реализира възможно най-значимото за България представяне на подобен международен ловен форум.

Ловната общественост на Германия чрез своите журналисти зададе на пресконференцията на министър Нихат Кабил въпроса дали нашата страна има претенции за носителка на световен рекорд от благороден елен, визиратки трофеи, добит в Ловно стопанство „Елен“. Този трофеи, който не бе признат от международната комисия CIC, все още вълнува ловците. За ловните специалисти в България, особено от по-старото поколение, той не би трябвало да бъде дори поставян, защото животното не е отгледано в страната по всички правила на ловната наука и изисквания за израстване на живо животно с капитални трофеини и екстериорни качества. Самият домакин на изложението в Дортмунд - Йохен Борхерт, деликатно отговори: „Ние (б.а. - президентството на Ловния съюз и представителството им в CIC) бяхме единодушни, че целият случай около този трофеи не отговаря на принципите на ловната етика. Ако всички страни сме против такива практики, няма да има подобни оферти. С намерения сме да стартира инициатива за забрана за търговия с жив мъжки дивеч над 2 години. Ако няма инициатива срещу такива практики, ловците ще имат лошо реноме.“

Посетителите с интерес се запознаваха и откриваха България

Щандът на Ловно стопанство „Елен“

България и като частна, и като държавна дестинация за ловен туризъм е актуална на международния ловен пазар и от това трябва да се извлекат възможните ползи. Още повече, че българското партньорство на изложението в Дортмунд, преминало под памронажа на премиера на страната и с присъствието

Част от българските фирми на изложението

на президента, бе ясен знак за насоките на държавната ловностопанска политика. И би трябвало всички - и ловните специалисти от държавните структури, и тези от съюзните организации и от частния ловен сектор, да обединят усилия в посока на възстановяване на гивечовите популации и възможностите на нашите местообитания. Как трябва да стане това се знае - та нали само до преди десетина години бяха ненастини в трофеиното дело. Тепърва да измисляме как се организира ловно стопанство или да се правят експерименти в трофеиното дело е несериозно, а това, че в България наистина е имало огромна ловностопанска дейност, скоро колегията ще си припомни от книгата „Ловното стопанство на България през XX век“ на 9-р инж. Георги Стенин.

Световните трофейни изложби са тези, на които всяка страна може да покаже нивото на своето ловно стопанство и възможностите за лов. В миналия брой споделих идеята за организиране в България на световно ловно изложение през 2011 г., точно 30 г. след изложението в Пловдив. Подобна проява бе предвидена да се проведе през 1991 г., но тогавашните промени осуетиха начинанието, въпреки че подготовката бе в ход. Годината 2011 засега е свободна в календара на Международното бюро за световни изложения, което всъщност приема оферти и определя къде, какво и по каква тема ще се прави по света. В момента българската ловна общество има необходимост от консолидация и може би една такава цел - представяне на България пред света, ще допринесе за утвърждаване на добрите ловностопански и ловни отношения и практики.

По време на 26-то издание на „Лов и куче“ бяха организирани много и интересни прояви. Примамлива е възможността да се разкаже и за малка, неколкочасова разходка, из пъстрото многообразие от щандове и атракции. Но това ще стане в следващия брой на сп. „Гора“.

**Текст и снимки
Борис ГОСПОДИНОВ
наш специален пратеник**

© Александър Дуцов

Маркирана с радио-нашийник млада женска мечка, за шестте месеца на проследяване обитаваше територията на два национални парка, две държавни лесничейства и една дивечовъдна станция

Кафявата мечка (*Ursus arctos* L.) е приоритетен вид за Европейския съюз (ЕС), включен в директиви и конвенции (Директива 92/43, CITES, Бернска конвенция). Според договора на България с ЕС за мечката трябва да бъдат наложени забрани за убиране, безпокоење, притежаване, излагане, търговия с трофеи и други ограничения. Изключения се допускат, само ако „популациите на вида не са увредени в областта на естественото им разпространение и са в благоприятно състояние“, за препазване от сериозно увреждане на селскостопански култури и добитък и в интерес на общественото здраве и безопасност. Сегашното законодателство и ангажиментите на България във връзка с членството в ЕС изискват изгответяне на **План за действие за мечката в България**. Планът за действие се изгответя от работна група с представители на всички заинтересовани страни. Много са спорните въпроси, свързани с бъдещото стопанисване на вида: необходимост от квоти и начин на определянето им, намаляване на щетите от мечки, бракониерство и много други. Целта на плана е „Запазване на мечката популация в България на базата на **съвременни методи на мониторинг**, при които популацията от мечка расте естествено и се управлява от хората за да бъдат намалени щетите“. Каквото и да е бъдещото управление на вида, е необходимо да знаем сегашното състояние и тенденциите в развитието на популацията на мечката в България, за да се оценят ефектът на предвидените действия (вкл. и квоти). Квота за България може да бъде одобрена от Научния съвет на ЕС, само ако имаме достоверна система за мониторинг и планиране на ниво популация. Въпреки значително по-голямата популация от мечка, на Румъния беше наложена забрана за износ на трофеи поради липсата на научно призната система за мониторинг на вида и план за действие. Тайните начин на живот, големите територии, от които се нуждае най-едрият хищник у нас, както и

В отговор на публикуваното **Съвременни методи за таксация на мечката**

**Инж. Костадин ВЪЛЧЕВ,
Дияна ЗЛАТАНОВА, Александър ДУЦОВ**

придвижването на големи разстояния и концентрацията на много мечки на малка площ при изобилие на храна (овошни градини, малинacci, хранилки) правят точното пребояване на вида почти невъзможна задача. Използваната досега методика на г-р Райчо Гънчев, базирана на целогодишни наблюдения и събиране на данни, дава много добри резултати за Стара планина, особено в интензивни ловни стопанства, където поради изобилието на храна (почти целогодишно подхранване) и спокойствието мечките имат малки индивидуални територии, а добре подгответените специалисти предоставят точни и надеждни данни. В останалата част на страната, където липсват подгответи специалисти и индивидуалната територия на вида е по-голяма, методиката на практика не се прилага. Най-често данните са въз основа на годишни наблюдения на служители и ловци, като рядко се взема предвид, че едни и същи животни обитават и съседни територии. Индивидуалните територии (установени с радиотелеметрия) на мечките, и по-конкретно за женска мечка с малки, за Република Хърватска са между 6000 и 22 400 ха, а за мечка с малки, маркирана в Родопите - Гърция, има обща територия 34 900 ха, като около една четвърт от тази територия попада в България (Mertzanis et al., 2004). Крамкото следене на тригодишна женска мечка у нас установи придвижването през територията на два национални парка (НП „Рила“ и НП „Пирин“), в две лесничейства и една държавна дивечовъдна станция. При изобилие на храна са забелязвани струпвания на 10-15 и повече мечки. Няма практика да се сравняват данните на съседни ловностопански райони и административни единици. Това може да доведе до намаляване на големи грешки.

За управлението на популациите на мечката не е необходимо да се знае броя до индивид, което е и практически невъзможно за вида. Достатъчно е да се следят тенденциите в популацията (стабилна, намаляваща или увеличаваща се) с научно признати методи, при които има възможност за статистическа обработка на информацията и сравняване на данните. Основният метод за мониторинг в Хърватска и Словения е **наблюдение на местата за подхранване** (и въвеждащи страни имат квоти, одобрени от ЕС). За условията на нашата страна, където места за подхранване на едър дивеч в мечките местообитания се посещават редовно от вида, това е един от най-еф-

Таблица

**Резултати от наблюденията на места за подхранване в Словения
(167 точки на наблюдение)**

Дата на наблюденията	10.10. 2003 г.	28.05. 2004 г.	24.09. 2004 г.	22.10. 2004 г.	20.05. 2005 г.	14.10. 2005 г.
Брой на местата за наблюдение	167	167	167	167	167	167
Брой на наблюдаваните мечки	94	144	137	135	190	186

тините и най-лесно приложимите методи.

Най-добри резултати при този метод се постигат при следните условия: **постоянен брой наблюдални постове**; наблюдение в определен сезон (всяка година); наблюдение в определени нощи по пълнолуние в същия сезон; определено едно и също ко-

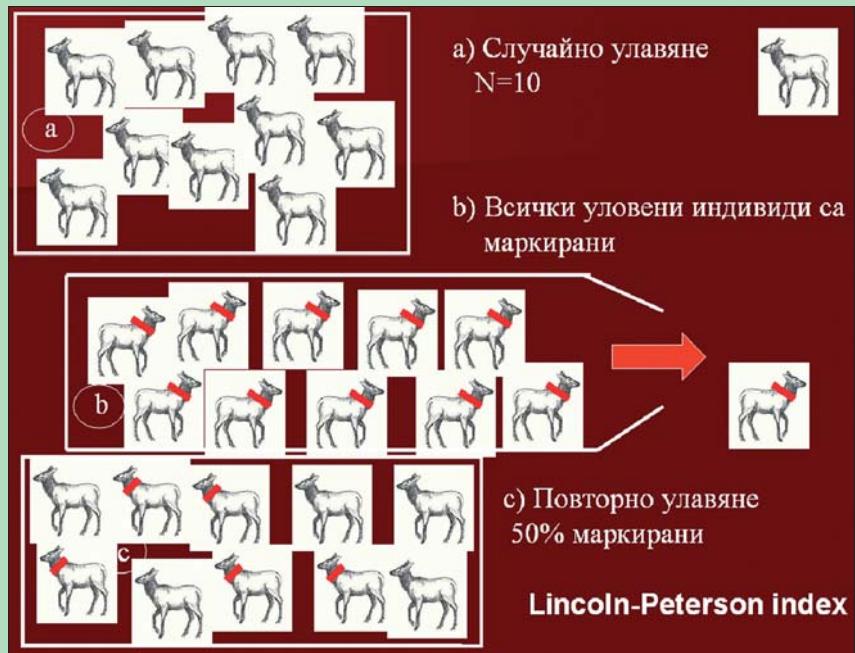
личество и качество на примамката; **документиране на всяко събитие при наблюдението** (само точни данни, без предположения!).

Оценка на размера на запаса от мечка в Словения (500 - 700 животни).

Приема се, че тенденцията е за нарастване през 2003 до 2004 г., за стабилност - през 2004 г. и отново за нарастване - през 2005 година.

В тази методика максациите се извършват през пролетта и есента (април и ноември), при пълнолуние, едновременно в цялата страна, на предварително определен, фиксиран и представителен брой чакала. В чакалото се попълват карнети само за видяните животни, без предположения, и се обработват в една база данни. Този метод дава възможност за следене на тенденциите на популацията, но не и за определяне на точния запас.

Най-точният метод за определяне на числеността при бозайници със скрит начин на живот е методът на улавяне, маркиране и повторно улавяне (фиг.1).

Фиг.1 Схематично представяне на метода за маркиране и повторно улавяне за оценка на размера на популациите

Принципът се базира на случайно улавяне на определен брой животни, маркиране, пускане и повторно улавяне. Основата на метода е индексът на Lincoln-Petersen, който се определя по формулата:

$$N = \frac{n^1 \cdot n^2}{m},$$

където:

N е изчисленият брой на животните;

n¹ - броят на уловените първия път;

n² - броят на уловените втория път;

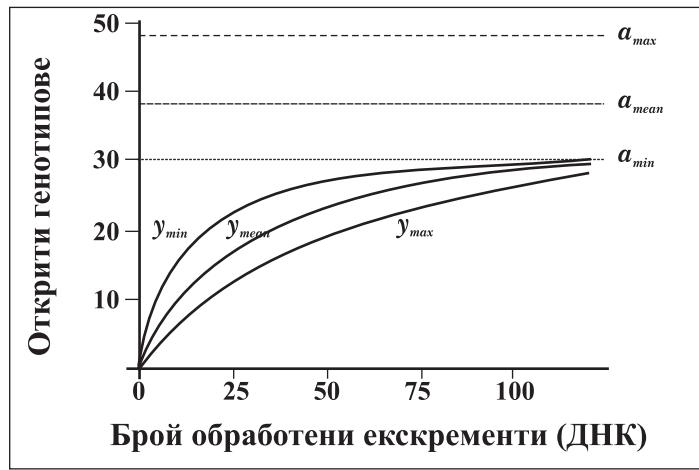
m - броят на повторно уловените животни.

Този метод се усъвършенства повече от 70 години и през последните 10-15 години намира все по-голямо приложение за определяне на числеността на мечката в Северна Америка и на Скандинавския полуостров. Причината е, че вече няма нужда да се улавя самата мечка, за да се маркира и улавя повторно, а е необходимо само да се установи нейното ДНК. Данните за ДНК се съдържат в луковиците на косъма и екскрементите на мечката. От ДНК пробите се определят индивидуалният ког и полът на животното. Използваните методи са същите, които се използват и в криминалистиката за определяне на генотипа на отделни хора, и вероятността за грешка е много малка (около 1 на 1 млн.). При повторно „улавяне“ на индивидуален генотип (ДНК) се сравнява къде и кога същото животно е било срещано. Както се вижда от фиг. 2, в началото почти всяка проба е и нов генотип. С увеличаването на броя пробы почти не се откриват нови животни (генотипове). Така се определят минималният (a_{min}) средният (a_{mean}) и максималният (a_{max}) размер на популацията. Изчислено е, че за да се определи размерът на популацията с точност над 90 %, е необходимо да се съберат 2.5 - 3 пъти повече пробы от предполагаемия запас.

Ако предположим, че популацията в Централен Балкан е около 200 индивида, се нуждаем от 500-600 ДНК пробы. Този метод е най-добрият за определяне на запаса, но е досада скъп и трудоемък. Когато запасът се определи, може да се сравни и свърже статистически с данните от есенното и пролетното броене по места за подхранване и не е необходимо да се извърши всяка година.

Освен прилаганата в момента методика за максация при целогодишно наблюдение работната група, която подготвя Плана за управление на мечката, прие да използва описание ДНК метод и едновременно наблюденията на предварително фиксираны по брой места за подхранване. Специалисти

от НУГ ще изготвят списък на местата за наблюдение, които, веднъж включени, не могат да бъдат променяни. Финансирането за анализа на ДНК пробите е осигурено от холандската организация Alertis чрез фонд на Холандското правителство и партньорите в България. За събиране на достатъчно количество преби се очаква активното включване на структурите на НУГ и на Министерството на околната среда и во-

Фиг. 2 Графика за съотношението между броя събрани пробы и откриването на нови индивиди.

дите, както и на ловци, желаещи да помогнат в проучването. Материалът за пробите обикновено е кости, оставени по маркировъчни дървчета, и малка част от пресни екскременти, събиращи в контейнери със спирт. За събирането на пробы не е необходимо специално търсене. Това може да се извърши успоредно с другите дейности в горите. Анализът на пробите ще дава не само информация за числеността на популациите, а също така данни за половата структура, степента на близко родствено кръстосване, индиви-

дуалната територия, приопаковането на територии и още много информация, за която няма друг начин да се получи.

Повече подробности за двата метода и други методики, както и за събиране на ДНК пробы може да намерите на интернет страницата на Плана за действие за мечката: www.bearbg.com. А всички, които желаят да се включат в проучване на мечката в България, могат да се обърнат към инж. Костадин Вълчев на е-mail: kvalchev@abv.bg.

МЕЖДУНАРОДНА СПЕЦИАЛИЗИРАНА ИЗЛОЖБА

ТЕХНОМебел

28.03 - 01.04.2007

ИНТЕР ЕКСПО И КОНГРЕСЕН ЦЕНТЪР (IEC)
бул. Цариградско шосе 147

**МАТЕРИАЛИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ ЗА
ДЪРВОПРЕРАБОТВАЩАТА И МЕБЕЛНА ПРОМИШЛЕНОСТ**

Организатори:

българ reklama

Агенция БУЛГАРРЕКЛАМА ЕООД
тел.: (02) 9655 304, 9655 220
<http://www.bulgarreklama.com>

**БРАНШОВА КАМАРА НА ДЪРВООБРАБОТВАЩАТА И
МЕБЕЛНА ПРОМИШЛЕНОСТ**

тел.: (02) 963 42 99
<http://www.timberchamber.com>

Ловно споменчтво

НАЙ-ДОБРИТЕ

от организирания ловен

По линия на организирания ловен туризъм са ловували 6572 ловци. За сравнение през 2005 г. ловците са били 3044, през 2004 г. - 4848, през 2003 г. - 2405, а за 2002 г. броят им е бил 2317.

Основна част от ловците на едър дивеч са от Германия, Испания, Франция. Преизпитания към дребния дивеч имат ловците от Италия, Гърция, Испания и Франция.

Отстреляни са 174 благородни елена, от които 50 са със златни медали, 38 - със сребърни, и 27 - с бронзови медали. Най-добрият трофей от **благороден елен**, добит в държавните дивечовъдни станции през 2006 г., е от района на ДДС „Черни Лом“ - Попово, оценен на 244.71 м. по CIC.

Най-големият трофей от **елен лопатар** е от района на дивечовъден участък „Студен кладенец“, оценен на 205.44 м. по CIC, тежи 3.930 кг. Най-добриите трофеи от елен лопатар, добити в държавните дивечовъдни станции през 2006 г., са в района на ДДС „Ропотамо“ - 195.87 м. по CIC, и в ДДС "Тервел" - 192.44 м. по CIC.

За 2006 г. най-много ловци са ловували на **дива свиня**, лов, при който възможностите на страната са най-големи. Българската дива свиня е с отлични трофейни качества. Отстреляни са глигани, чиито глиги са оценени с 37 златни, 38 сребърни и 76 бронзови медала.

РУГ	ДДС	Вид дивеч	Кг/см	Точки / CIC /
Стара Загора	"Мазалам"	благороден елен	6.12	184.41
Стара Загора	"Мазалам"	сръндак	0.337	100.3
Стара Загора	"Мазалам"	мечка, кожа		351.36
Стара Загора	"Мазалам"	мечка, череп		57.7
Пловдив	"Кормисош"	благороден елен	8.150	199.34
Пловдив	"Кормисош"	дива коза	24.90	107.05
Пловдив	"Кормисош"	глиган	22.60	130.5
Пловдив	"Кормисош"	муфлон	81.80	204.1
Пловдив	"Кормисош"	муфлон	82	201.1
Пловдив	"Кормисош"	мечка, кожа	202	404.4
Пловдив	"Кормисош"	мечка, череп	34.90	54.7
Пловдив	"Кормисош"	вълк, кожа	108	66.26
Пловдив	"Чекерица"	сръндак	0.390	138.35
Пловдив	"Чекерица"	сръндак	0.410	122.55
Берковица	"Миджур"	дива свиня	23.00	123.50
Берковица	"Миджур"	сръндак	0.440	116.20
Кюстендил	"Осогово"	сръндак	0.365	108.15
Кюстендил	"Витошко-Студена"	дива свиня		129.69
Кюстендил	"Витошко-Студена"	благороден елен		211.82
Кюстендил	"Витошко-Студена"	елен лопатар		184.03
Кюстендил	"Витошко-Студена"	сръндак		123.4
Кюстендил	"Витошко-Студена"	муфлон		197.05
Кюстендил	"Витошко-Студена"	вълк		100.75
Ловеч	ДЛ - Ловеч (ДУ-Бялка)	благороден елен	12.57	232.37
Ловеч	ДЛ - Ловеч (ДУ-Бялка)	елен лопатар	3.32	169.87
Ловеч	ДЛ - Ловеч (ДУ-Бялка)	сръндак	0.384	118.7
Ловеч	"Русалка"	дива свиня	21	118.6
София	ДЛ - Етрополе (ЛС „Елен“)	благороден елен	15.250	243.03
София	ДЛ - Етрополе (ЛС „Елен“)	благороден елен	15.040	246.88
София	"Искър"	елен лопатар	3.750	185.68
София	"Искър"	елен лопатар	3.570	193.36
София	"Искър"	сръндак	0.420	122.48
София	ДЛ - Етрополе (ЛС „Елен“)	муфлон	91.15	213.65
София	ДЛ - Етрополе (ЛС „Елен“)	муфлон	91.00	225.50
София	ДЛ - Етрополе (ЛС „Елен“)	алпийски козирог	101.65	184.30
София	ДЛ - Етрополе (ЛС „Елен“)	дива свиня	24.90	128.00
София	"Витиня"	дива свиня	25.00	126.89
Бургас	"Ропотамо"	благороден елен	8.2	197.35
Бургас	"Ропотамо"	елен лопатар	3.46	195.87
Бургас	"Ропотамо"	муфлон	89.45	218.25

ТРОФЕИ

туризъм през 2006 година

Бургас	"Граматиково"	глиган	26.2	129.65
Смолян	"Извора"	гива коза		108.15
Смолян	"Извора"	гива свиня	23.15	131.75
Смолян	"Извора"	гива свиня	25.60	116.40
Смолян	"Извора"	муфлон	80.300	193.70
Смолян	"Извора"	благороден елен	8.322	195.76
Смолян	"Извора"	сръндак	0.420	84.81
Велико Търново	"Болярка"	сръндак	0.440	130.33
Велико Търново	"Росица"	гива свиня	22.40	114.3
Велико Търново	"Росица"	благороден елен	9.28	210.02
Велико Търново	"Росица"	сръндак	0.395	120.78
Велико Търново	"Росица"	мечка, череп	36.30/ 22.80	59.1
Велико Търново	"Росица"	мечка, кожа	361.15	462.27
Варна	"Шерба"	гива свиня - м	26.8	120.5
Варна	"Шерба"	гива свиня - м	23.5	128.85
Варна	"Тервел"	благороден елен	11.75	224.73
Варна	"Тервел"	елен лопатар	3.9	192.44
Русе	"Дунав"	глиган	23	113.9
Русе	"Дунав"	сръндак	0.550	152.78
Русе	"Дунав"	вълк		36.5
Русе	"Сеслав"	благороден елен	11.990	228.78
Русе	"Дунав"	глиган	20.4	117.25
Русе	"Дунав"	гива комка		17.67
Пазарджик	"Алабак"	гива свиня	22.9	122.9
Пазарджик	"Чепино"	гива свиня	22.8	124
Пазарджик	"Борово"	благороден елен	8.36	210.27
Пазарджик	ДЛ - Панагюрище	муфлон	90.5	215.55
Пазарджик	"Ракитово"	сръндак	0.46	105.74
Шумен	"Черни Лом"	благороден елен	12.65	244.71
Шумен	"Черни Лом"	елен лопатар	3.400	178.47
Шумен	"Черни Лом"	сръндак	0.437	118.27
Шумен	"Черни Лом"	гива свиня	24.0	122.8
Шумен	"Преслав"	гива свиня	24.1	118.9
Кърджали	"Женда"	муфлон	82.80	209.10
Кърджали	"Женда"	муфлон	86.60	207.40
Кърджали	"Женда"	гива свиня	21.80	119.00
Кърджали	"Женда"	гива свиня	22.50	116.70
Кърджали	"Женда"	сръндак	0.420	105.55
Кърджали	НЛРС-САРБ "Смуден кладенец"	елен лопатар	3.930	205.44
Сливен	"Комел"	сръндак	0.368	111.89
Сливен	"Комел"	гива свиня	23.5	119.9

През 2006 г. най-добрите трофеи са от района на ДДС „Извора“ - 131.75 г. по СIC, и ДДС „Кормисош“ - 130.50 г. по СIC.

При **сърната** отстрелът е малък - 218 броя, като най-добрите трофеи са от района на ДДС „Дунав“ - 152.78 м., и ДДС „Чекерица“ - 138.35 м. по СIC.

Муфлонът като един от перспективните и търсени ловни видове също дава своя принос за ОЛТ. През 2006 г. са добити 11 златни, 12 сребърни и 10 бронзови медала. Най-големите трофеи са в района на ДДС „Ропотамо“ - 218.25 м., и ДЛ - Панагюрище - 215.55 м. по СIC.

Дивата коза е един от най-желаните ловни обекти, но с цел увеличаване на числеността отстрелът е сведен до минимум - 48 броя. Най-добрите трофеи са отстреляни в ДДС „Извора“ - 108.15 м. и ДДС „Кормисош“ - 107.05 м. по СIC.

През 2006 г. са отстреляни 5 **мечки** стръвници. Най-добрият трофей е от ДДС „Росица“, кожата му е оценена с 462.27 м. по СIC.

Приходите от организирания ловен туризъм за 2006 г. са 2 607 973 евро, за сравнение през 2005 г. са 2 105 010 евро. С най-високи приходи е РУГ - Бургас - 366 565 евро.

Инж. Светослав ДИКОВ
експерт в НУГ

При обсъждането на Областна стратегия за устойчиво развитие на горите стана ясно, че е подценен въпросът за създаването на нови тополови гори. Практическият опит и традициите на горското стопанство показват, че местонахождението на Пазарджишката област, която обхваща територията на средния и долния пояс, и конкретните почвени условия са благоприятни за създаване на интензивни тополови култури. Създаването на култури за ускорено производство на дървесина чрез използването на бързорастящи горскодървесни видове дава възможност за бързо увеличаване на продуктивността на горите в Пазарджишката област и задоволяване на растящите нужди на промишлеността и на населението от ценна дървесина. Затова организирането на едно по-модерно и по-високопродуктивно тополово и върбово стопанство е крайно наложително. В съвременното горско стопанство то е приоритетно при поставяне на цели за производителността на горите и по-ефективно използване на земеделската и горската земя.

(при турнус на сечта - 15 г.). Средният дървесен запас на 1 ха е 65 м³, докато за страната е 85.5 м³ на хектар. Средният годишен прираст е 944 м³, или 5.35 м³ на 1 ха (за страната - 8.75 м³).

По-ниският прираст спрямо средния за страната се дължи изключително на понижаване на нивото на подпочвените води, намаляване на средногодишните валежи, а и на подсъздаване на лесовъдските и агротехнически мероприятия по създаването и отглеждането на тополовите култури.

Създаване на нови тополови култури в Пазарджишката област - стратегически насоки

**Инж. Иван ВАСЕВ - директор
на Тополово стопанство - Пазарджик**

Тополата като дървесен вид привлича вниманието на практичните собственици на земя поради следните особености: бърз растеж; висока продуктивност; бързо, лесно и евтино размножаване; привързаност към определени месторастения; подходящи условия на умерения климат; специфични качества на дървесината, което я прави търсена; бърза възвръщаемост на вложените инвестиции; минимални възможности за възселяване на почвата от отпада на листната маса; възможност през първите години след залесяването земята да се използва за допълнително производство на селскостопански окончни култури, т.е. създаване на агролесовъдство.

Тополите с успех могат да се използват за засаждане в редици, единично и групово, за създаване на големи масиви, използвани в защитната ивица дига - бряг. Намират масово приложение в озеленяването, където освен бързия растеж, от значение са техните биологични и декоративни особености - тополите са силно устойчиви на запрашенност и застуденост на въздуха и имат повищена способност за газообмен.

В Пазарджишката област, в долния пояс, тополовият стопански клас е разположен изключително на територията на Държавно лесничество - Пазарджик.

Общата площ на тополовия стопански клас е 176.6 ха. Обособен е от чисти и смесени насаждения и култури от тополи, изключително от клоновете P. x eur. cv. I-214, P. x eur. cv. Vernirubens, P. x eur. cv. Bachelieri от I до III бонитет. Тук са причислени и насажденията от бяла върба, на площ от 1.0 ха, което не позволява обособяването им в самостоятелен стопански клас.

Разпределението на залесената площ по класове на възраст е относително неравномерно с преобладаване на дървостоите от III клас на възраст - от 11 до 15 години. Средната възраст на стопанския клас е 12 г.

Средната пълнота на насажденията и културите е 0.62, разпределена неравномерно, и варира от 0.1 до 0.9. Доминират дървостоите с пълнота 0.7-40.5 %, и 0.6-25.9 %. Най-малко участие имат изредените дървостои с пълнота до 0.3 - 4.8 %.

Насажденията са разположени върху типични, дренирани и условно наречени тополови месторастения, като преобладават дренираните тополови месторастения. Санитарното състояние на дървостоите е сравнимо добре.

От таблица 2 се вижда темпът на намаляване на залесяването с топола. През този период е използвана топола от клон P. x eur. cv. I-214 и съвсем малко от клон P. x eur. cv. Vernirubens.

Както всяко производство, така и производството на тополова и върбова дървесина зависи и се определя от няколко фактора - биологически, технологически и икономически. Единствено и само чрез пълното съгласуване между тези три фактора може да се осигури високоефективно производство.

Клоновият състав е най-динамичната система, която може бързо и ефективно да влияе на производството на тополова и върбова дървесина.

Редица особености на Пазарджишкия регион - почвено-климатични, агротехнически и икономически, налагат непрекъснато да се грижим за клоновия състав, като постепенно залагаме все по-продуктивни и устойчиви клонове. Клоновата структура в региона не трябва да се формира само от 1-2 клона, тъй като това затруднява правилния избор на тополите за даден тип месторастение. Решаването на този въпрос трябва да се осъществява главно в следните две направления: създаване на мрежа от сортозпитвателни опити върху различни типове месторастения; въвеждане на нови по-продуктивни и по-устойчиви на засушаване, насекомни вредители и болести клонове тополи и преминаване към нови технологии за ускорено производство.

Имайки предвид променливите климатични условия,

понижаването на нивото на подпочвени-те води и засушаването в Пазарджишкия регион, залесяването следва да се извършва с по-едоразмерни, дъвегодиши фиданки и фиданки с дъвегодишен корен и едногодишен леторасъл.

Наред с популярния и изпитан клон за региона - P.x eur. cv.I-214, трябва да се използват и P.x eur.cv. I-45/51, P.x eur.cv.I-37/61, P.x eur.cv. Guardi, P. deltoides cv. A-194, P.deltoides I-55/65.

Увеличаването на добива на тополова дървесина за целулоза, дървесновлакнести площи и площи от дървени частици може да се осъществява много бързо чрез увеличаване на гъстотата на засаждане. Гъстите (3x3, 3x4, 4x4 м) схеми дават с 40-50 % повече средна дървесина от единица площ. Частичните изследвания, проведени досега, показват, че при конкретните почвено-климатични условия тополата реагира на торене и напояване, а за Пазарджишкия регион при залесяване на нетипични месторастения е необходимо задължително да се провежда минимум по три пъти дисковане и два пъти поливане, ако искаме да имаме необходимия ефект от тополовопроизводството.

При създаване на тополови култури са необходими качествени тополови фиданки. Единственото в страната Тополово

придобива все по-голямо значение. Да следваме новите директиви на Европейската общност - сами да произвеждаме енергия, както и да спазваме задълженията по Протокола от Киото, ще ни помогнат именно върбовите и тополовите планации.

През последните години краткотурсовото стопанисване се налага като перспективна форма за култивиране на тополите чрез контролирано поливане и подхранване.

Краткотурсовото стопанисване на тополите има идеални условия за развитие в Пазарджишка област. Земите в долния пояс притежават всички необходими условия и предпоставки за създаване на тополови насаждения: в тях климатичните условия са подходящи - умерен преходно-континентален климат; почвите също - алувиално-ливадни по поречията на реките Марича, Тополница, Луда Яна. Немалко са пустеещите земи. Бързо може да бъде осигурен тополов посадъчен и размножителен материал с добро качество. В региона има достатъчно потребители на дървесина - по-големи и по-малки дървопреработващи предприятия. Не е без значение и свободната работна ръка. Създаваните традиции в тополовъдството са много важен фактор.

Върбовите и тополовите планации, кои-

**Таблица 1
Разпределение на залесената площ на общия дървесен запас по тополови месторастения за ДЛ - Пазарджик**

Месторастение - означение			Площ, ха	Запас, куб. м	%
T-1-1	Д-2	52	50.2	28.4	3215
T-1-1	C-2	53	118.1	66.9	7245
T-1-1	B-2	54	5.1	2.9	695
T-1-2	C-2.1	56	1.4	0.8	85
T-1-3	Д-2.1	62	1.8	1.0	175
ВСИЧКО			176.6	100.0	11 415
					100.0

**Таблица 2
Залесяване с топола за периода 1997-2006 г. в ДЛ - Пазарджик**

Год.	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ха	46.5	49.8	38.7	12.2	16.1	6.2	-	6.5	3.3	6.0

стопанство - Пазарджик, е готово чрез заявка да досставя необходимия стандартен тополов посадъчен материал.

За производството на тополова и върбова дървесина голямо влияние оказват и икономическите фактори. Тополовъдството в Пазарджишка област би следвало да върви към повишаване на добивите от единица площ. Не може да се приеме за нормална тенденцията площите на тополовите насаждения да се намаляват.

Тополовите и върбовите насаждения ще противодействат на вредните емисии на диоксида и чрез ускорената фотосинтеза ще увеличават количеството на кислорода. Енергията, която би могла да се извлече от тополовата и върбовата биомаса, ще

то биха могли да се създават в Пазарджишка област, комбинирани в агролесовъдски системи, могат да станат един сериозен източник за допълнителни приходи на собствениците, притежаващи подходящи за тази цел земи. Екологичните и социалните ползи ще бъдат по-големи.

Имащи предвид посочените по-горе добри условия и предпоставки за създаване на нови високопродуктивни и устойчиви тополови насаждения в Пазарджишка област, би било голяма грешка, ако в областната стратегия за развитие на горско стопанство не залегне създаването на повече тополови култури, които в световната стратегия за развитие на горите са наричани „гори на бъдещето“.

Клуб на жените директори

За шести пореден път членовете на Клуба на жените директори се събраха на традиционната си среща. Този път на 7 март, в огрян от пролетното слънце Кърджали. Отлична бе организацията на деловата среща, празничната вечер и интересните срещи с историята на този край, за-

това ще доведе до повече ангажираност на членовете на клуба за активна дейност по проблемите на горския сектор, професионална и лична взаимопомощ, както и до възможността клубът като неправителствено сдружение да кандидатства за различни видове субсидии, обучение и други, пред-

досегашния водач на клуба инж. Сашка Иванова.

Много празнична атмосфера обкръжи дамите вечерта, в ресторант „Перперикон“, когато те бяха приветствани от зам.-министъра на земеделието и горите доц. Стефан Юруков, началника на НУГ инж. Илия

И Фортуна ще ни помага

щото с нея се бе заела инж. Айнур Ибрамова - началник на Регионалното управление на горите - Кърджали, и един от първите членове на клуба.

С удовлетворение отбелязахме, че членската грация нарасна и днес в клуба членуват 27 директорки на държавни лесничества, държавни дивечовъдни, семеконтролни и лесозащитни станции, паркови дирекции. Сред положителните тенденции е израстването на лесовъдските кадри с нежни имена - инж. Валентина Маринова е главен секретар на Националното управление по горите, досегашният председател на нашето сдружение инж. Сашка Иванова - експерт по стопанисване на горите в РУГ - Смолян, а няколко дена след срещата инж. Магдалена Мандулева бе избрана за кмет на Несебър. В нашите редици се завърна инж. Лилияна Симеонова, която през мината година оглави ДЛ - Сливен.

Заседанието на Клуба на жените директори гласува нов ръководен състав: председател - инж. Юлия Тумбаркова, директор на ПП „Златни пясъци“ - Варна, зам.-председател - инж. Калинка Тодорова - директор на ДДС

▲ Клубът на жените директори с досегашната и новоизбрата председателка - инж. Сашка Иванова и инж. Юлия Тумбаркова (на преден план)

▼ И през тази година ръководството на НУГ и зам.-министърът на земеделието и горите доц. Стефан Юруков уважиха срещата

Симеонов, областния управител инж. Ангел Коджаманов. Кметът на Кърджали инж. Хасан Азис също уважи празника. С много цветя и мили думи дамите бяха буквально засипани от колегите - регионалните началници на горите. Приятен дар бяха фотоалбумите, отразяващи 5-годишната история на Клуба на жените директори, подгответи от Регионалното управление на горите в Берковица със съдействието на редакцията на сп. „Гора“. Символичен подарък - сребърна плочка с лика на древноримската богиня на съдбата и късмета Фортуна, дамите получиха от Регионалното управление по горите - Кърджали. Хубаво ще бъде, ако огромният талант и потенциал на жените ръководители в нашия сектор се закрия не само от ръководството на НУГ, но и от богинята на щастливия случай.

Артистите от Кърджалийския театър „Кадрие Лятифова“ се погрижиха за прекрасното настроение на всички присъстващи.

Посещенията в Регионалния исторически музей на Кърджали и до свещения град Перперикон, които се превърнаха в един от най-хубавите преживявания за членувациите в клуба, бяха осъществени с личното присъствие на директора на музея Павел Петков. Докоснахме се и до открития през м.г. край с. Татул надземен тракийски каменен храм, част от изключителен култов център отпреди 4000 години.

Светлана БЪНЗАРОВА

„Балчик“, секретар - инж. Румяна Димитрова - директор на ДЛ - гр. Елин Пелин. Бе подкрепено мнението на инж. Л. Симеонова клубът да получи съответна регистрация.

лагани от международни проекти. С благодарност за 5-годишното ръководство и с пожелание за нови професионални върхове в нашата история записахме името на

Среща по актуални теми

Продължение от стр.11

не на по-голяма самостоятелност на горското управление под формата на държавна или изпълнителна агенция. Разискван бе и вариант за Министерство на горите и ловното стопанство. Именно въпросите със стопаниването на горите и развитието на ловното стопанство определят и ще определят облика на България, ще влияят - при правилното им решаване, за намаляване на последиците от климатичните промени, ще възстановят авторитета на страната като световна дестинация в лова и трофейното дело.

Поставен бе въпросът за подобряване на защитата на горските служители чрез застраховане не само на горските стражари, а и на всички служители и ръководни кадри, срещу които - примерите са достатъчно, има посегателства. Както и за механизми за покриване на щети, причинени на служители по горите, във връзка с тяхното служебно положение.

С удовлетворение участниците в срещата отбелаяха приетите от Парламента изменения в Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от гор-

ския фонд, според които горските структури са вече страна в съдебните производства за връщане на гори или възстановяване на държавната им собственост, преустановява се раздаването на гори като собственост на общини, предоставяни им навремето за ползване, регламентират се срокове, начини и документи за възстановяване.

На срещата бе одобрена идеята последният петък от седмицата преди Седмицата на гората да бъде регламентиран за Ден на лесовъдите, горските служители и работници, отдали живота си за българската гора. През 2007 г. този ден е 30 март - петък. Тогава лесовъдите от столицата и близката провинция ще поднесат своята почит пред мемориала, изграден в двора на Лесотехническия университет.

Единодушно бе подкрепено и предложението за създаването на паметни плочи край горски насаждения в страната. Българската общественост трябва да знае, че горите на България в голямата си част не са дар Божи, а са дело на лесовъдите. Става дума за онези близо 15 млн. дка, които спасиха страната от ерозия и я превърнат в райска градина. От паметните плочи, пост-

авени на видни места край горските комплекси, ще се разбира кога са създадени и ком са техните създателите.

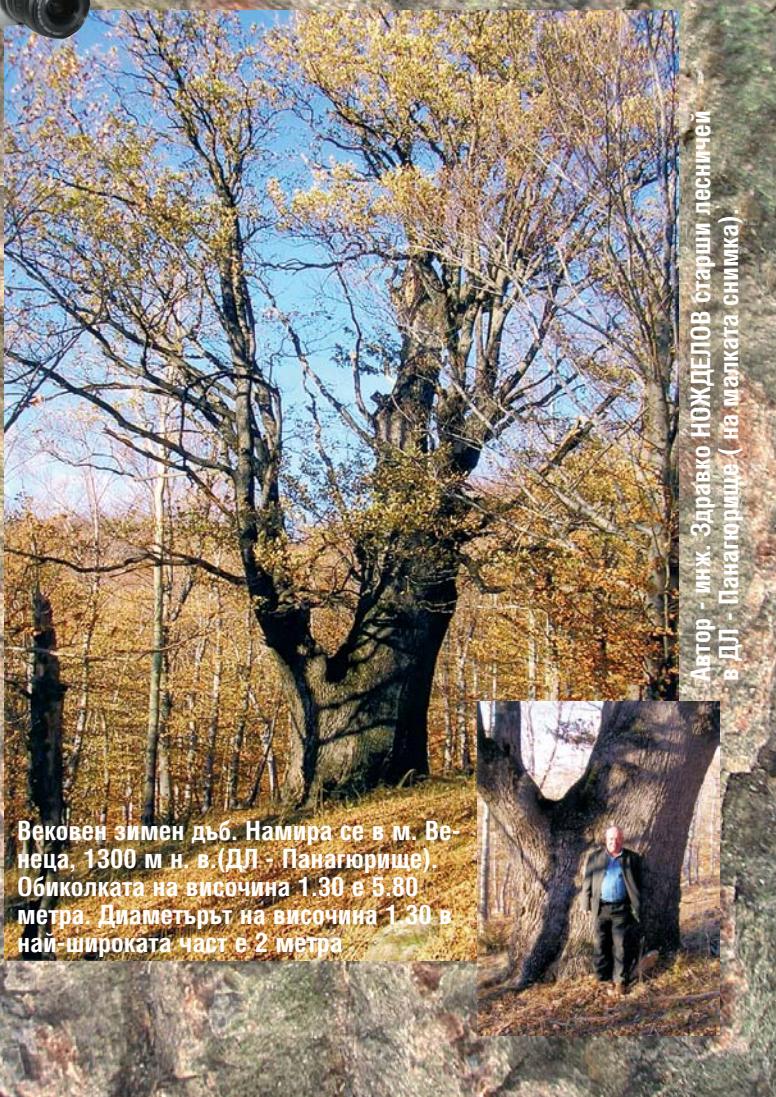
Разисквани бяха и възможностите за написването на регионалните книги за историята на горските структури по места и за работилите в тях. Вече е факт книгата за РУГ - Велико Търново.

Във връзка със съхраняването на горската история отново бе повдигнат въпросът със създаването на горски музей, опити за което бяха направени преди повече от десет години. Председателството пое ангажимента да информира ръководството на НУГ за вижданията на съюзните членове.

Създаването на дружества на лесовъдите ветерани в България също бе дискутирана тема. За сега само в София, Благоевград, Пазарджик, Варна и Бургас има такива дружества, които водят редовен съюзен живот.

На срещата бе отчетена и дейността по издаването на в. "Българска гора", организирането на Клуб на лесовъда в бившата сграда на горите на "Антим I" в София, провеждането на тазгодишната Седмица на гората, създаването на нова интернет страница на Съюза, финансово подпомагане на ветерани лесовъди, бяха поставени и редица организационни въпроси. **Т**

Фотоконкурс „Старейшините“

Вековен зимен дъб. Намира се в м. Венеца, 1300 м.н.в. (ДЛ - Панагюрище). Обиколката на височина 1.30 е 5.80 метра. Диаметърът на височина 1.30 в най-широката част е 2 метра

Wood-Mizer

Банцизи за разбичване на трупи
Ленти • Обучение • Сервиз
Гаранционно обслужване

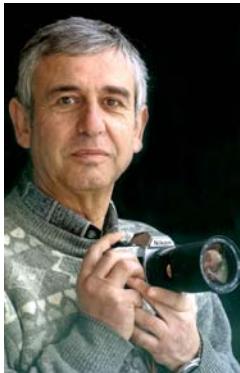
Специална цена
LT20ME15SMH1
19.500 лв.
без ДДС

Нови возможности за бизнеса

Специална цена
LT40ME15SAHZ
43.500 лв.
без ДДС

Специална цена
LT70ME20SAHZ
52.500 лв.
без ДДС

«Екотехпродукт» ООД
София, ул. «Фр.Ж.Кюри»
79, бл.314, ап.8
тел:02/865-06-95, 865-78-02,
963-16-56, факс:02/963-25-59
ecotech@nat.bg

Възхищавали сме се от умелите фотографски попадения на инж. Михаил Михайлов. Виждали сме ги най-често върху календари, плакати, стикери, картички и други информационни материали, отразяващи природната красота, разнообразието от растения и животни и духовните средища на Рила планина. Между тях се откроява и една книга - „Езерата в ПП

С особено внимание и любов започва работа в НП „Рила“, когато структурата е едва създадена. Няма да забрави дългите командировки по кръгов маршрут от 150 km за проучване на биологично-разнообразие в националния парк. Събраната богата информация става основа за разработването на образователни програми, представени във всички населени места от района.

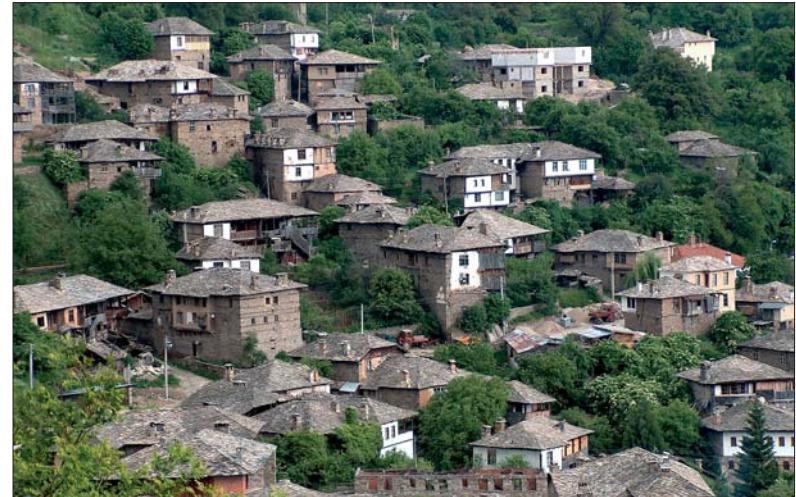
През 2000 г. поставя основите на поделението, което вече близо 7 години се грижи за управлението на Природен парк „Рилски манастир“. За четиригодишния период, през който е директор, е из-

Лесовъдът фотограф

„Рилски манастир“. По-малко се знае за фотоизложбите, в които самостоятелно или в колектив представя красотата на Рилската природа - в Кюстендил, Благоевград, Перник, Кочериново, Бобошево, София. Автор е и на сценария на филм за парка, а и участва в този филм.

Роден, на 26 февруари 1948 г. в Благоевград. Очевидно интересът и чувствителността към красотата на природата се зараждат под влияние на баща, който е инженер лесовъд. Но отношението към природата не остава само емоционално. Помага на баща си в устройването на Дупнишките гори и така придобива практически опит и много знания. Това логично предопределя бъдещата му професия. През 1968 г. постъпва във ВЛТИ - София, като студент по специалност „Горско стопанство“.

След като завърши висше образование, започва работа като технолог в ГС „Рилски манастир“, след това е последователно преподавател в Учебния център за квалификация и преквалификация на кадри в Боровец, експерт в НП „Рила“, директор на ПП „Рилски манастир“, а сега е експерт в РУГ - Благоевград. Десетилетия работи, посветена на опознаването, популяризирането и опазването на красотата на родната планина.

градена и подобрена инфраструктурата, поставени са много указателни табели, информационни табла, маркирани са близо 65 туристически пътеки. Работи се в ползотворно сътрудничество с научни институти.

Фотографията увлича Михаил Михайлов още от ученическа възраст. Започва да снима, когато получава подарък - руски фотоапарат. И фотоапаратът се превръща в част от човека. Когато избира лесовъдството за професия, фотографията от любителска дейност става част от трудовата му характеристика.

Оценяват работата му в редакциите на вестниците „Дупнишка комуна“, „Светлина“, „Горско дело“, „АБВ“ и други. Уменията си във фотографията и любовта към снимането предава на децата от кръжоците в Дупница.

Тук трябва да кажем, че много пъти е награждан за труда си, но има ли по-голяма награда да виждаш отново и отново красотата на Рила в естествения ѝ вид, а след това и да я претворяваш в чудесни фототворби. **Т**

КЛАМАТЕТ ПАЗАРДЖИК

СУШИЛНИ ЗА ДЪРВЕСИНА

GSM: 088 9 424 678
 GSM: 089 8 614 581
www.klimatet.hit.bg
 e-mail:klimatet@abv.bg

Четири с продолжение

Запознанството

Тома ДИКОВ

3

В предишната публикация стана дума за първите ми впечатления от Коми, когато отидох в командирска робка там - на разузнаване. Но истинското ми запознанство с тази северна република стана няколко месеца по-късно, когато заминах да работя.

След като блакът ни клатеше четири денонощия, накрая стигнахме на кръстопътната гара Микун. Тя е нещо като Червен бряг за България. Блакът от Москва продължава за Воркута, зад Поларния кръг, но нашите вагони ги откачиха, за да ги прикачат към усогорския блак. И докато чакахме бръзката, се разходихме из градчето. Не беше нищо особено - предимно дървени къщи, неасфалтирани улици, в по-ниските места „постлани“ с дървени скари, но които щъкаха хора от най-различни националности. Семе научих, че в републиката живеят около един милион души, от които местните хора наброяваха едва триста

хиляди. Останалите съставляват още 15 националности, сред които руснаци, украинци, белоруси, германци, кавказци, татари и други.

Беше 21 юни 1971 година. Последният ден на календарната пролет. У нас - направо лято. Но там дърветата тъкмо се разлистваха. Грееше приятно слънце и из въздуха се носеше лек нежен аромат. Цъфтяха едни невероятни хрести - черъмухата. Само че привечер подухна един студен ветрец. Е, помислих си, може и да се върне зимата.

И не се излъгах. През нощта в купето стана досма хладно. Погледнах през прозореца - светло като ден. Да, семих се, нали сме в периода на „белите нощи“. Но като се вгледах по-разсънено, забелязах, че дърветата са свели клони... от сняг, който правеше нощта още по-бяла. Това бе за мен едно от чудесата на Севера.

Усогорск, 1978 г.

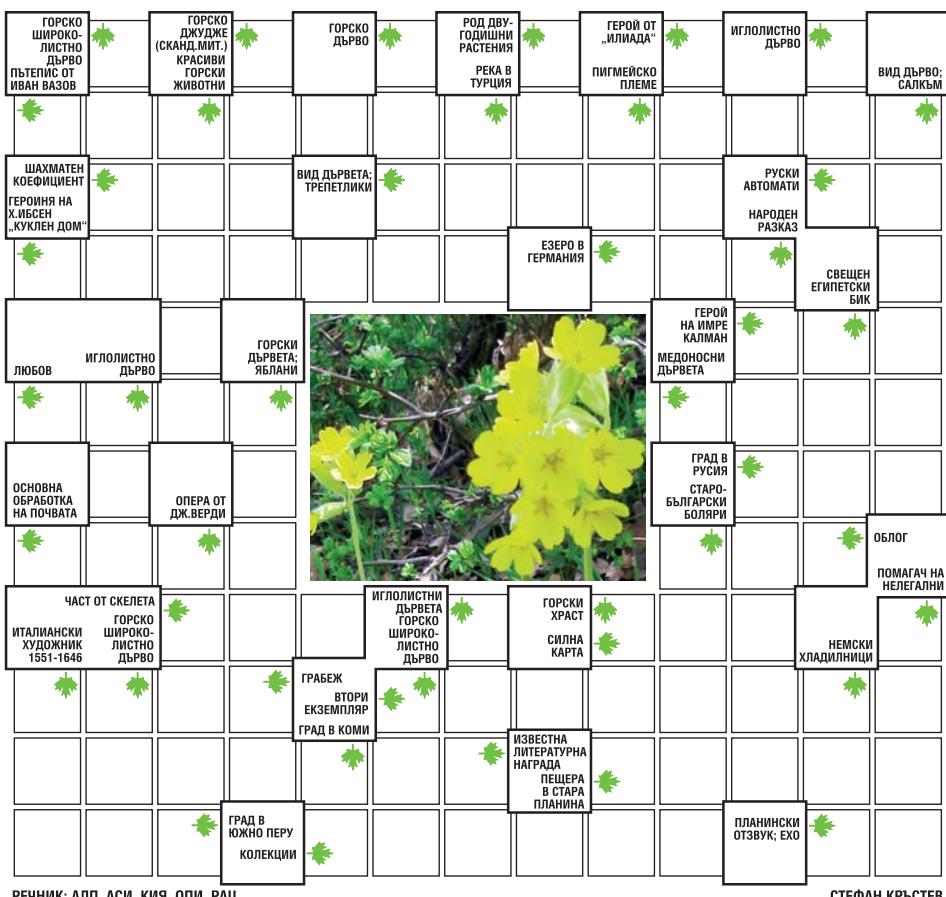
През първите нощи можех в стаята си в 24.00 часа да чета вестник, без да пада лампата, стига да се приближа повече до прозореца.

Taka ни посрещна и Усогорск на 22 юни, със сняг. Естествено, той се топеше и краката ни замърбаха в размекнатата земя, но първото впечатление не можеше да се забрави никога - в началото на лятото да те бали сняг!

Посрещнаха ни с автобуси на гарата (обикновено българите пристигаха тук на големи групи - по двата вагона), настаниха ни по квартири, после получихме и работно облекло, постелки, завивки. А след обед слънцето се показва иззад облаците и аз реших да изляза в тайгата, за която бях само чел по вестниците и виждал по кината. Тази северна гора, наречена с непознато у нас име „тайга“, вече беше обляна от слънце. Впрочем, тези резки промени на времето тук са често явление. Помня един случай, много характерен: сутринта осъмнахме с лек дъждец, към обяд той спря и грейна слънце, след около час завала сняг, а привечер небето отново се изясни. С това учудването ми не свърши: след малко чух кукувица да се провиква - вероятно търсеше своя партньор. След няколко дена видях и двойка гривеци, само че ми се сториха по-едри от нашите.

Да, реших, че Коми не е чак толкова далеч от България - „само“ на 4000 километра.

(Следва)

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БР. 2

ВОДОРАВНО: Джоакино Росини. Етнос. Метадон. Анкер. Пецов (Искрен). Ва. Тарок. „Реката“. Кътино. Апарати. Аретир. Ров. Ямка. Ерос. Бара. Ел Синор. Марин. АНЕЛ. Илитони.

ОТВЕСНО: Джентълмен. Откат. Кле. Панери. Асл. Корона. Рис. Корени. Ерол. Номератор. Рецепис. Мотокар. Мо. Савар. БАН. Зид. Тарари. Новатори. Шина. Ивана.

IN MEMORIAM

На 10 март почина инж. Атанас Манолов **ХРИСТОВ**

Роден е на 29.01.1918 г. в с. Драгойново, Пловдивска област. Завърши гимназия през 1936 г., а специалност „Лесовъдство“ в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет през 1940 година.

Започва работа като стажант-лесовъд в Бюрото за измерване и уредба на горите в София.

След това работи последователно в: Пловдивската секция по укрепяване на пороишата и залесяване; Лесичевското горско стопанство - Девинско; дъскорезната фабрика в с. Кости, Мичуринска община; Горското стопанство „Широка поляна“, Баташко.

Участва във Втората фаза на Втората световна война. След войната до края на 1949 г. работи като редактор във в. „Работническо дело“, а през 1950 - 1951 г. в Министерството на горите. От края на 1951 г. е директор на Софийския горскопромишлен комбинат. От 1953 г. до април 1959 г. работи в управление „Дърводобив и транспорт“, Юндола, а след това до средата на 1963 г. като зам.-началник на Управлението по промишлеността и строителството в Софийски окръг. От средата на 1963 г. до юли 1983 г., когато се пенсионира, работи в Минис-

терството на горите и горската промишленост - през по-голямата част от периода като началник на отдел. От есента на 1983 г., вече пенсионер, работи на обществени начала като сътрудник по проблемите на горското стопанство в Общонародния комитет по защита на природата на Националния съвет на Отечествения фронт. Голям е приносът му като специалист по горската промишленост за механизиране на дърводобива - механизиране на сечта, въвеждане на въжените линии за извоз на отсечените дървени материали и механизираното товарене на камиони от временните складове в горите. В тази област издава и няколко ценни специализирани книги.

Автор е на многообразни журналистически материали, свързани с устойчивото ползване от горите и тяхното опазване. Публицист и общественик, в мемоарните си книги той остави ценни свидетелства не само за горския отрасъл, но и за развитието на обществото. Под печат е книгата му „Запазихме ли младежкия си порив“, а само преди месец предаде - като съавтор, ръкописа за „Дърводобива в България през XX век“. За всичко ценно, което е извършил, е награждаван неведнъж с високи държавни ордени и отличия.

Колегията ще запомни специалиста лесовъд и общественика Атанас Манолов, а за всички нас той ще си остане усмихнатия, разговорливия, отзивчивия събеседник.

Поклон пред светлата му памет!

На 9 март почина инж. Мако Йорданов ГЬОРЕВ

Роден е на 27.05.1934 г. в с. Докъновци, Пернишка област. През 1959 г. завърши Висшия лесотехнически институт, специалност „Горско стопанство“.

Започва работа в Учебно горско стопанство - Юндола, отначало като гл. инженер, а по късно става директор. От 1967 г. е директор на ГС - Трън, където оставя ярка следа преди всичко в залесяването и отглеждането на младите горски насаждения. През 1972 г. е назначен в Министерството на горите и опазването на околната среда, където работи по въпросите на опазването на околната среда, а после в сектора „Залесяване“. Работи по организация на залесяването и борбата с ерозията в Софийски, Пазарджишки, Пернишки и Кюстендилски окръг.

От 1980 до 1983 г. работи като директор на Горското промишлено предприятие в Усогорск, първото и най-голямо българско предприятие в Коми АССР.

От 1983 г. работи в дирекция „Горско стопанство“ на Министерството на горите и горската промишленост като началник на отдел „Охрана и защита на горите“. По-късно преминава в дирекция „Задгранични дърводобив и строителство в Коми“, откъдето отново заминава за Коми като директор на Горскопромишленото предприятие - Благоево. От 1993 г. е на работа в Комитета по горите, където през 1994 г. се пенсионира.

Поклон пред светлата му памет!

На 11 март почина инж. Динко **Борисов КЕНАНОВ**

Роден на 24.09.1961 г. в с. Белчин, Софийска област. През 1980 г. завърши Техникума по горско стопанство „Христо Ботев“ - Велинград. Завърши задочно Лесотехническия университет през 1998 година.

През 1983 г. постъпва на работа като старши лесничей в Ловно стопанство „Искър“. Работи там до 14 февруари 2006 г., когато става директор на Държавно лесничество - Ихтиман.

Влага завиден опит и високо професионално умение за постигане на високи успехи в организацията на ползването от горите, поставя ловностопанската и страничната дейност на високо ниво.

Полага значителни усилия за охраната на горите в Софийския регион.

Колегите ще го запомнят като дълбоко уважаван, трудолюбив и честен колега.

Поклон пред светлата му памет!

Щелер **България**

Агрикол

*Качества, които
са доказани!*

Агрикол е екологично чист продукт

Агрикол е нужен за успешно залесяване

Агрикол осигурява добро стартово начало

Агрикол гарантира бърз растеж след засаждане

Агрикол благоприятства развитието на микоризните гъби

Агрикол може да повиши прираста до 60%

Husqvarna
Great experience

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД

София 1797, ж.к. „Младост“ - 2

ул. „Андрей Ляпчев“ №72

тел. 975 30 76; 0888 28 17 11, 0888 28 74 62

www.husqvarna.bg;

e-mail:info@husqvarna.bg